

สรุปบทเรียนการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดในท้องถิ่น

สรุปว่าการเรียนรู้ไม่มีที่สิ้นสุด

สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้ เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)

แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย

คำนำ

หลังจากปฏิบัติการเชิงรุกตามภารกิจในโครงการเชิงรุก ๒๕ จังหวัดซึ่งเป็นโครงการนำร่อง (ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๐) ระหว่างที่ปฏิบัติการในพื้นที่ สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) ในฐานะผู้ปฏิบัติการสนับสนุนการเรียนรู้ของแกนนำเครือข่ายคนตาบอด ได้ลงพื้นที่เพื่อจัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนการทำงานของแต่ละพื้นที่ การเสริมศักยภาพการทำงานของแกนนำทั้ง ๒๕ จังหวัดในเรื่องการประยุกต์ใช้แนวคิด หลักการ และเครื่องมือ “การจัดการความรู้” ไปพร้อมๆ กับการทำงาน เพื่อให้แกนนำมีขีดความสามารถในการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชีวิตและงานของตนเอง พัฒนาองค์กร เครือข่ายให้เข้มแข็ง โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม

บัดนี้ โครงการได้สิ้นสุดลงแล้ว พร้อมกับได้จัดให้มีเวทีสรุปบทเรียนการปฏิบัติการเชิงรุก เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดในท้องถิ่น ระหว่างวันที่ ๑๙ – ๒๐ กันยายน ๒๕๕๐ เวทีครั้งนี้ได้มีแกนนำเครือข่ายคนตาบอดพร้อมภาคีมาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุปบทเรียนของแต่ละภาค รวมถึงการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา การเสวนาเพื่อหาแนวทางความร่วมมือระหว่างองค์กรคนตาบอดกับองค์กรบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) เป็นต้น

ผลจากการทำงานร่วมกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร ตลอดระยะเวลา ๘ เดือน สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข ได้ร่วมจัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยหลักการของการจัดการความรู้และการลงพื้นที่สัมผัสชีวิตและการทำงานของแกนนำคนตาบอดเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ข้อมูลจากการดำเนินการดังกล่าวได้ถูกนำมาผลิตเป็นเอกสาร คู่มือ และสื่อวีดิทัศน์ พร้อมทั้งระบบฐานข้อมูล เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มของความรู้จากพื้นที่ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมความเข้มแข็งของแกนนำและเครือข่ายคนตาบอดต่อไปในอนาคต คือ

๑. สรุปบทเรียนการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดในท้องถิ่น “สรุปว่าการเรียนรู้ไม่มีที่สิ้นสุด”
๒. กรณีตัวอย่างแกนนำคนตาบอดที่มีประสบการณ์ชีวิต ประสบการณ์การทำงาน Best Practice จำนวน ๒ คน
สุชาติ ห้วยแก้ว : ชายหนุ่มแห่งโลกมืด ผู้ปฏิเสธความพิการ
ช่วง เรืองจันทร์ : ผู้นำคนตาบอด แห่งเมืองโนราห์
๓. มื้อการค้นหาค้นตาบอดและนำคนตาบอดออกสู่สังคม “แสงสว่างในความมืด”
๔. เรื่องเล่าจากเวทีการเรียนรู้แกนนำคนตาบอด ๒๕ จังหวัด “ก็แค่มองไม่เห็นเท่านั้นเอง”

๕. ซีดี “การประยุกต์การจัดการความรู้ในการทำงานของแกนนำคนตาบอด”

๖. ระบบฐานข้อมูล

สถาบัน ฯ ขอขอบพระคุณทุกท่าน ทุกองค์กรที่ได้เข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเฉพาะแกนนำคนตาบอดทุกท่านที่มีจิตใจที่งดงาม สูเสียสละ อุทิศกำลังใจ กำลังกาย กำลังความคิด เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์ชีวิตใหม่ให้กับคนตาบอดที่ยังอยู่ในมุมมืด ให้ลุกขึ้นมาต่อสู้ชีวิตและดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ เกริ่นหน้า

ความเป็นมา	๑
กำหนดการ	๒
สาส์นจาก ผอ.	๒
แนะนำสมาชิกคนตาบอดและเครือข่าย	๓

ส่วนที่ ๒ กิจกรรมสื่อสารความประทับใจรายภาค

ภาคเหนือ	๕
ภาคใต้	๖
ภาคกลาง	๗
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๘
ภาคตะวันออกและกรุงเทพฯ	๙

ส่วนที่ ๓ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุปบทเรียน

สะท้อนข้อมูลกลับ โดย อาจารย์ทรงพล เจตนาวณิชย์	๑๒
สะท้อนข้อมูลกลับ โดย ผอ.กิตติพงศ์ สุทธิ	๑๗

ส่วนที่ ๔ การเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา

เรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา : จังหวัดกำแพงเพชร	๒๒
เรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา : จังหวัดพัทลุง	๓๐

ส่วนที่ ๕ การเสวนาเพื่อสร้างแนวทางการร่วมมือระหว่าง

องค์กรคนตาบอดกับองค์กรอื่น	
แนวทางการร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๔๑
แนวทางการร่วมมือกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพ	๔๓

สะท้อนความรู้สึกร่วมกัน

๔๕

ภาคผนวก

โครงการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดในท้องถิ่น	๔๗
--	----

ส่วนที่ ๑ เกริ่นนำ

◀ความเป็นมา

๖ เวทีการสรุปบทเรียนโครงการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดในท้องถิ่นนี้ เกิดจากการที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) และศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติดำเนินการให้สนับสนุนให้สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย โดยสถาบันคนตาบอดแห่งประเทศไทยเพื่อการวิจัยและพัฒนา^๑ ดำเนินการโครงการฯ นี้ ในระยะเวลา ๘ เดือน โดยมีพื้นที่นำร่อง ๒๕ จังหวัด กระจายตัวอยู่ในภาคต่างๆ ๕ ภาค^๒ ซึ่งกิจกรรมสำคัญส่วนหนึ่งของโครงการฯ ได้แก่ การกำหนดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปบทเรียนจากการปฏิบัติงานในพื้นที่ ซึ่งขณะนั้นการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ได้สิ้นสุดลงแล้ว ทางสถาบันฯ จึงได้กำหนดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปบทเรียนจากการปฏิบัติงานในพื้นที่ ระหว่างวันที่ ๑๘ – ๒๐ กันยายน ๒๕๕๐ โดยบุคลากรในพื้นที่นำร่องและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งในส่วนของสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) โดยคุณทรงพล เจตนาวณิชย์ ผู้อำนวยการสถาบัน ก็เข้ามามีส่วนร่วมในฐานะวิทยากรกระบวนการที่ได้นำ “แนวคิดและเครื่องมือการจัดการความรู้” เข้าไปหนุนเสริมการทำงานของเครือข่ายคนตาบอดในพื้นที่นำร่องดังกล่าวข้างต้น

◀กำหนดการ

ก ระยะเวลาของเวทีกำหนดไว้ ๓ วัน โดยในวันแรก กำหนดให้เป็นช่วงเวลาของการเดินทางของเครือข่ายคนตาบอดจากภาคต่างๆ ทั้ง ๒๕ จังหวัด เพื่อมาลงทะเบียนเข้าที่พักที่อาคารสวนหลวง มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วันนี้จะมีการชี้แจงกิจกรรมโดย คุณกิตติพงศ์ สุทธิ ผู้อำนวยการสถาบันคนตาบอดแห่งประเทศไทยเพื่อการวิจัยและพัฒนา และให้สมาชิกแต่ละภาคร่วมกันจัดเตรียมการแสดงสำหรับนำเสนอในตอนกลางคืน

^๑ งานของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย เดิมที่ต้องอาศัยองค์ความรู้จากภายนอก จึงเป็นที่มาของการตั้งสถาบันคนตาบอดแห่งประเทศไทยเพื่อการวิจัยและพัฒนาขึ้นมาเป็นองค์กรในกำกับ เพื่อทำงานศึกษาวิจัย รวบรวมข้อมูล หนุนเสริมและช่วยวางแผนทางการขับเคลื่อนของสมาคมฯ ปัจจุบัน มีคุณกิตติพงศ์ สุทธิ เป็นผู้อำนวยการ

^๒ การแบ่งพื้นที่ในการทำงานของคนตาบอดแบ่งเป็น ๕ ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกและกรุงเทพฯ และภาคใต้

สำหรับในวันที่สอง ซึ่งเป็นไฮไลต์สำคัญของเวที เพราะวันนี้จะมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุปบทเรียนการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดในท้องถิ่น โดย คุณกิตติพงศ์ สุทธิ ผู้อำนวยการสถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา และคุณทรงพล เจตนาวณิชย์ ผู้อำนวยการสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข และยังมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาของ ๒ จังหวัด นำทีมโดยคุณช่วง เรืองจันทร์ นายกสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง และคุณทวีศักดิ์ แซ่เต๋น นายกสมาคมคนตาบอดจังหวัดกำแพงเพชร

ส่วนในวันสุดท้าย จะมีการเสวนาในหัวข้อ “แนวทางความร่วมมือระหว่างองค์กรด้านคนตาบอดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดในท้องถิ่น” วิทยากรนำการเสวนาคือ นายวีระ บำรุงศรี รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ และการเสวนาในหัวข้อ “แนวทางความร่วมมือระหว่างองค์กรด้านคนตาบอดกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดในท้องถิ่น” วิทยากรนำการเสวนาคือ นายแพทย์จตุรงค์ ธีรกกน ผู้อำนวยการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สาขาเขตพื้นที่สระบุรี

➤ **สาส์นจาก ผอ.**

ตามกำหนดการในวันแรก คุณกิตติพงศ์ สุทธิ ผู้อำนวยการสถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา มีกำหนดที่จะต้องมาชี้แจงกิจกรรมให้กับสมาชิกคนตาบอดจากภาคต่างๆ ได้รับฟังกัน แต่ท่านติดภารกิจในช่วงบ่ายของวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๐ และจะเดินทางมาสมทบในช่วงเย็น ทางคณะผู้จัดเวทีจึงหารือกันและมีความเห็นว่าให้มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมบางส่วน โดยท่าน ผอ.ได้ชี้แจงผ่านเอกสาร (บันทึกข้อความ)มาดังนี้คือ

๑. ขอให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ใช้เวลาในช่วงบ่ายของวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๐ จัดประชุมตามอัธยาศัยเป็นรายภาค เพื่อหารือและจัดเตรียมการนำเสนอในเรื่องต่างๆ ดังนี้

๑) กิจกรรมสื่อสารความประทับใจรายภาค โดยเลือกกรณีใดกรณีหนึ่งจากการทำงานในพื้นที่ที่กลุ่มประทับใจมานำเสนอในช่วงหลังอาหารเย็นของวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๐ โดยใช้เวลามากดประมาณ ๑๕ นาที อาจนำเสนอในลักษณะของเรื่องเล่า การสนทนา หรือการแสดงในรูปแบบใดๆ ก็ได้ โดยสาระของการนำเสนอควรมีองค์ประกอบดังนี้

- รายละเอียดดพอสังเขปของเรื่องที่จํานำเสนอ

- อุปสรรค หรือประเด็นด้านความยากลำบากที่ต้องประสบ
- การแก้ไขปัญหาหรือการปรับเปลี่ยนสถานการณ์ให้เป็นสถานการณ์เชิงบวก
- ประสบการณ์ หรือบทเรียนใหม่ๆ และประเด็นด้านความประทับใจที่เกิดขึ้น

๒) แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุปบทเรียนการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดในท้องถิ่น โดยให้แต่ละภาคร่วมกันสรุปการดำเนินงานในการรวมของภาคเพื่อนำเสนอในช่วงเช้าของวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๐ ภาคละประมาณ ๑๕ – ๒๐ นาที โดยสาระของการนำเสนอควรมีองค์ประกอบดังนี้

- จุดแข็งในการปฏิบัติงานของพื้นที่
- ข้อจำกัดในการปฏิบัติงานของพื้นที่
- ความคิดเห็นต่อปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพื้นที่ (ทั้งด้านบวกและด้านลบ)
- ข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงานในระยะต่อไป

๒. สำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ได้สังกัดภาคหรือผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ ขอให้เข้าร่วมประชุมตามภาคที่สนใจ

◀ **แนะนำสมาชิกคนตาบอดและภาคีเครือข่าย**

๒ วงปายของวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๐ พี่น้องคนตาบอดจากพื้นที่นำร่องทั้ง ๒๕ จังหวัด และทีมพี่เลี้ยง ตลอดจนภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง กว่า ๔๐ ชีวิต ต่างทยอยกันเดินทางมาเข้าที่พักที่อาคารสวนหลวง แนนอนว่าคนที่มาเยี่ยมเป็นที่คุ้นหน้าคุ้นตากันดีไม่ว่าจะเป็น...

ภาคเหนือ นำทีมโดย คุณสุเวทย์ ทองเลิศ (เชียงใหม่) คุณทวีศักดิ์ แซ่เต๋น (กำแพงเพชร) คุณทิตติยา เจริญชาติ คุณสมบุญ คล้อยแก้ว (พิษณุโลก) คุณสาโรจน์ ขำพวง (สุโขทัย)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นำทีมโดย คุณสถาป คะสุตใจ (นครพนม) คุณเปิ่น แทนหิน (หนองคาย) คุณอุทัย อุ้นแก้ว (อุดรธานี) คุณบุญเที่ยง คำมุงคุณ (มุกดาหาร) คุณถวัล ภูลายาว (กาฬสินธุ์) คุณพิมพ์นภา ปรากฏชื่อ (สุรินทร์) และคุณพงษ์ศักดิ์ เขียวกลาง (นครราชสีมา)

ภาคกลาง นำทีมโดย จสต.กมล นราภักดิ์ (ประจวบคีรีขันธ์) คุณนิพนธ์ อมศิริ (สมุทรสงคราม) คุณสถาน เกิดจิตร (เพชรบุรี) คุณสมนึก เขียวกลีกร (อุทัยธานี) และคุณละเอียด บุญมาทัน (อ่างทอง)

ภาคตะวันออกและกรุงเทพฯ นำทีมโดย คุณอรชุน ตันฤกษ์สถาพร คุณฉลอง นามสุจริตธรรม (กรุงเทพฯ) คุณกาน้ำ ศรีอนันท์ (จันทบุรี) คุณชัยพัฒน์ หมั่นแสง (นครนายก) คุณ

ชเนศ ภักดีไพสิทธ์เจริญ (ชลบุรี) คุณสำอาง สีเพชร (ฉะเชิงเทรา) และคุณสุชาติ ห้วยแก้ว (ปราจีนบุรี)

และภาคใต้ นำทีมโดย คุณบุญธรรม สุขเกษม (นครศรีธรรมราช) คุณปรีดาพร ศรีหา
วงศ์ คุณย้อม ศรีหาวงศ์ (สงขลา) และคุณณัฐพงศ์ ทองอร่าม (สุราษฎร์ธานี)

รวมทั้งมีทีมกรณีศึกษาจากจังหวัดพัทลุง นำทีมโดย คุณช่วง เรืองจันทร์ คุณประยูร คง
เจือ คุณกิตติพร ช่วยเอียด คุณเมธาวี พิศาลมานิตย์ คุณทวี คงหวัง (ชมรมเพิ่มพูนพลังคน
พิการ อำเภอป่าพะยอม) คุณดวงใจ คำคง
(ศูนย์ประสานงานเครือข่ายเพื่อการวิจัยและ
พัฒนาท้องถิ่น / สวพถ.)

ส่วนผู้ประสานงานสมาคมคนตา
บอดแห่งประเทศไทยประจำภาคที่มาก็มี
คุณศศิธร คงเทพ คุณแววเดือน พงษ์เหล็ง
คุณตั๋ย ชัยยามูล (สาขาภาคเหนือ) คุณหาญ
ชัย ดุลศิริชัย คุณเรณูภา โสภณพงศ์ คุณสร
ชา ทองล้วน (สาขาภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ) คุณเนาวรัตน์ พูน

ทองดีวัฒนา (สาขาภาคกลาง) คุณกาญจนา รัตนมณี คุณนงนาถ หุ่นสุวรรณ (สาขาภาค
ตะวันออกและกรุงเทพฯ) คุณสุพจน์ ศรีสุวรรณ (สาขาภาคใต้)

นอกจากนี้ ยังมีว่าที่ร้อยตรีสุทัศน์ ศูนย์กลาง และคุณทองดี กาทอง อดีตนายกสมาคม
คนตาบอดแห่งประเทศไทย ตามด้วย คุณสุริภรณ์ กาทอง คุณพิทยา ศรีโคตเพชร จากสมาคม
คนตาบอดแห่งประเทศไทย และคุณกัญญาณัฐ ทองใบ จากมูลนิธิธรรมมิกชนเพื่อคนตาบอด
แห่งประเทศไทย

ส่วนที่ ๒ กิจกรรมสื่อสารความประทับใจรายการ

ก่อนที่จะเริ่มกิจกรรมในภาคค่ำของวันแรก ระหว่างที่รอสมาชิกมาพร้อมเพียงกันนั้น คุณบุญเที่ยง จากมุกดาหาร ทำหน้าที่ขับกล่อมบทเพลงให้พี่น้องคนตาบอดด้วยกันฟัง จากนั้น จสต.กมล จากประจวบคีรีขันธ์ ก็เล่าถึงเวทีที่ไปประชุมมาในวันนี้เรื่องสลากกินแบ่งรัฐบาลว่า ทางภาครัฐก็ส่งตัวแทนมารับฟังปัญหาและจะพยายามดำเนินการแก้ไขให้ต่อไป เวทีถูกทิ้งให้เป็นของคนตาบอดได้ไม่นานนัก หลังจากนั้น คุณกิตติพงศ์ สุทธิ ผู้อำนวยการสถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา ก็เดินทางมาถึง...

ผอ.กิตติพงศ์ “ขอภัยด้วยที่สายันต์มาช้า วันนี้มีงานแสดงเยอะเลย (ฮา)... ขอต้อนรับทุกท่านเข้าสู่เวทีการสรุปบทเรียนโครงการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดในท้องถิ่น ทั้งสมาชิกภาคต่างๆ ทีมผู้ประสานงานพื้นที่ ทีมส่งเสริมการเรียนรู้ คณะกรรมการคนตาบอดแห่งชาติ อดีตนายกสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข... ในค่ำวันนี้จะเป็นการนำเสนอกิจกรรมกิจกรรมที่ท่านประทับใจ ในวันพรุ่งนี้จะเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ส่วนในวันสุดท้ายจะมีสองหน่วยงานมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้พวกเราฟัง... ตอนนี้ผมขอให้ทุกท่านแนะนำตัวก่อน...”

เมื่อสมาชิกและผู้ที่เกี่ยวข้องแนะนำตัวเสร็จแล้ว จากนั้น ผอ.กิตติพงศ์ ก็ขอเสียงความพร้อมของแต่ละภาค (ให้ปรบมือ) เริ่มจาก ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกและกรุงเทพฯ และภาคพิสดาร (มีเสียงปรบมือหลงมาแปะสองแปะ) รู้สึกว่าทุกภาคจะพร้อมใจทำให้เสียงปรบมือจากภาคใต้ดังที่สุด เรื่องทำท่าจะลงเอยว่าภาคใต้จะต้องนำเสนอก่อน หากแต่คุณช่วง ก็ยกมือขอเสนอความคิดเห็นว่า “เพื่อให้เป็นประเพณีปฏิบัติ อยากจะให้ภาคอื่นนำเสนอก่อน ไล่เรียงมาตั้งแต่ภาคเหนือ...” โดยมี จสต.กมล ให้เสียงสนับสนุนเห็นด้วยกับลุงช่วง จากนั้นก็มีเสียงค้านขึ้นมาจากคุณอุทัยว่า เราต้องทำตามระบอบประชาธิปไตย คือ เสียงส่วนใหญ่เห็นชอบให้เป็นภาคใต้ แต่ก็มีเสียงจากภาคเหนือว่า “ภาคเหนือยินดีจะนำเสนอก่อน” ผอ.กิตติพงศ์ จึงถามว่ามีใครค้านไหม เมื่อไม่มี จึงถามไปยังแผนงานฯ คือคุณสุชาติ หรือพี่สุ ซึ่งให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า “ก่อนที่จะนำเสนอกิจกรรมของแต่ละภาค ต้องนำเสนอประเพณีหรือเอกลักษณ์ประจำภาคมาก่อนด้วย” จึงเป็นอันตกลงตามนี้

◀ ภาคเหนือ

ภาคเหนือ นำทีมโดยพี่ใหญ่ คือ อาจารย์สุเวทย์ ซึ่งวันนี้มาพร้อมกับคำเมืองแต่ๆ กะแล้วชวนพี่น้องร้องเพลงสาวเชียงใหม่ จากนั้นก็ว่า “นี่คือเอกลักษณ์ของเมืองเหนือแท้ๆ ทาง

“ส่วนเรื่องที่น่าประทับใจที่จะมาเล่าให้ฟัง คือ เรื่องการทำงานในพื้นที่ ผมทำงานในจังหวัดเชียงใหม่ ได้มีโอกาสลงพื้นที่ทุกหมู่บ้านทุกตำบล ทำให้ได้เรียนรู้เยอะ สิ่งที่น่าประทับใจคือ เวลาทำงานแล้วส่งข้อมูลไปให้หน่วยงานช่วยประชาสัมพันธ์ให้พี่น้องคนพิการคนตาบอดออกมา มักได้รับการตอบรับความร่วมมือดีมาก เพราะมากันทั้งคนตาบอด คนพิการแขนขา คนหูหนวก คนพิการทางสมอง ฯลฯ กระทั่งกระตักกันมาพร้อมกับโน้มนำบ้าง แต่ผมก็ไม่มีอะไรจะให้ เพราะไม่ได้มาแจกของตัวเองไป...แต่แม้ว่าเราจะเป็นคนตาบอด แต่เราก็อาจจะช่วยไม่ได้หมด แต่เราก็กุญใจที่สามารถแนะนำเขาได้”

ส่วนอุปสรรคในการทำงานก็มี เวลาลงพื้นที่ที่ต้องพูดจนน้ำลายแห้งกว่าจะเข้าใจกันได้ เพราะเราไม่มีเอกสารแนะนำจากหน่วยงานไปยืนยัน นอกจากนี้ ก็ยังมีเรื่องงบประมาณที่จำกัด เรื่องภาษาท้องถิ่นก็มีส่วนเหมือนกัน บางพื้นที่เป็นชาวเขา เราก็เดาไม่ถูกว่า เป็นเผ่าไหน จะใช้ภาษาอะไร ต้องใช้ล่ามมาช่วย ยิ่งถ้าได้ล่ามที่เป็นคนในพื้นที่ด้วยจะยิ่งดี นี่ก็เป็นตัวอย่างคร่าวๆ ที่เราได้ไปพบมาแล้วมาเล่าสู่กันฟัง...”

ผอ.กิตติพงศ์ “แม้ว่าคนที่มาจะไม่ได้อะไรของแจก แต่เขาก็ได้คำแนะนำที่ดีไป น่าจะเป็นประโยชน์มากกว่า ในช่วงแรกการทำงานอาจจะยาก แล้วค่อยๆ พัฒนามาดีขึ้น ซึ่งทำได้ยังไงนั้น เราคงจะได้พูดคุยกันในรายละเอียดต่อไป”

◀ ภาคใต้

ด้วยฟังไม่ค่อยเข้าใจนัก)

ภาคใต้เปิดเวทีด้วยการร้องมนราห์ในรูปแบบของกลอนสี่ กลอนหกโดยคุณประยูร หรือพีเยอร์ของน้องๆ น้ำเสียงของพีเยอร์ ยังมีเสน่ห์เหมือนเดิม รู้สึกถึงกลิ่นอายความเป็นใต้แท้ๆ ยังมีคุณกิตติพรมาช่วยตีกลองเป็นจังหวะให้ และมีเสียงลูกคู่ร้องรับตลอด ฟังแล้วได้อรรรถรส สนุกสนานดีมาก (ฉันอยากจะเก็บเนื้อหามาฝาก แต่ก็จกใจ

จากนั้น คุณบุญธรรม นายกสมาคมคนตาบอดจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นตัวแทนของภาคใต้ก็มาสะท้อนมุมมองว่า “การจัดเวทีการจัดการความรู้ ๕ ภาค ทางภาคใต้ไปจัดที่นครศรีธรรมราช นับว่ามีประโยชน์ต่อการทำงานของคนตาบอดมาก อยากจะให้เวทีแบบนี้อีก... ส่วนสิ่งประทับใจในภาพรวมทั้งสามจังหวัดภาคใต้คือ ผู้แทนแต่ละจังหวัดมีความกระตือรือร้นในการลงไปหาคนตาบอดมากขึ้น ได้พบกับคนตาบอดมากขึ้น รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่นก็รู้จักพวกเรามากขึ้น ทั้ง พมจ. สจ. กศน. อบจ. เทศบาล อบต. ฯลฯ... ในการทำงานแม้เราจะพบเจอปัญหามากมาย แต่เราก็ได้สิ่งดีๆ กลับมามากเช่นกัน คนตาบอดบางคนไม่เคยมีหน่วยงานภาครัฐไปช่วยเหลือเลย เราก็มีส่วนไปช่วยเขา นี่คือการภูมิใจ เราทำให้เขาได้รู้จักโลกกว้าง รับรู้ข่าวสารความเป็นไปของบ้านเมืองมากขึ้น... เราตั้งเป้าหมายในการทำงานไว้ระดับหนึ่ง แต่รู้สึกว่าการที่ได้กลับมามากกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้มาก... สุดท้ายมีของดีมาฝาก เป็นเคล็ดลับในการมีชีวิตยืนยาว คือ ให้เราขยัน ไม่ขี้ขยันกินข้าว แต่ให้เราขยันหายใจ (ฮา) ขอบคุณครับ”

ผอ.กิตติพงศ์ “แหม...ผมว่าจะหยุดหายใจพอดี พี่บุญธรรมมาเตือนเลยต้องหายใจต่อ (ฮา) จากที่ฟัง ผมคิดว่า สิ่งที่เราเรานำมาแลกเปลี่ยนกันนับเป็นสิ่งที่ดี ที่น่าจะนำไปเผยแพร่ต่อไป” เมื่อพี่ยุร (ขวัญใจแม่ยก) ได้ยินดังนั้นก็ส่งเสียงขึ้นมว่า “บอกว่าไปเผยแพร่อันด้วย อย่าไปเผยที่แพร่อย่างเดียว” (ฮา)

ผอ.กิตติพงศ์ จึงขอเสียงจากทุกท่านว่าจะฟังภาคไหนต่อไป ที่ประชุมส่งเสียงขึ้นมว่า “ภาคกลาง” ผอ.กิตติพงศ์ “ถ้าอย่างนั้น ขอเสียงปรบมือหน่อยครับ แหม อยากจะรู้ว่าท่านจะทำให้ผู้เข้าร่วมประทับใจด้วยเสียงอะไร” มีเสียงดังขึ้นมว่า เสียง “กรน” (ฮา)

◀ ภาคกลาง

ค ณสถาน เป็นตัวแทนการนำเสนอของภาคกลาง “ในจังหวัดภาคกลาง แม้การ

นำเสนอศิลปวัฒนธรรมประจำภาคจะมีไม่มาก แต่พวกเราทำงานด้วยใจ และทำงานด้วยความสุข แม้ตอนนี้จะหมดโครงการฯ แล้ว เรายังลงพื้นที่ตลอด ในเดือนนี้ก็ยังลงพื้นที่อยู่ เมื่อเร็วๆ นี้ มีโอกาสพบคนตาบอดผู้หญิงคนหนึ่ง อายุ ๓๐ กว่าปี เป็นต้อหิน ตาบอดมา ๕ ปี สามีทิ้งไป มีลูก ๒ คน เขาใช้คอมพิวเตอร์ได้

ตอนที่เข้าไปตอนแรกเขาก็กลัวว่าเราจะไปหลอก ค่อยไปคุยมานานจนเข้าใจ เราก็บอกว่าไม่มีอะไรจะไปหลอก นอกจากไปให้ความรู้ แล้วเราก็เข้าไปประสานกับ อบต. เขาให้ความร่วมมืออย่างดี ให้ข้อมูลคนตาบอดว่าอยู่ที่ไหน ทำอะไร เช่นเดียวกับสถานีอนามัย และเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ได้รับความร่วมมือดี แม้งบประมาณเราจะน้อย

ผอ.กิตติพงศ์ “สิ่งที่พี่สถานทูตมาตรงกับใจผมมาก คือ แม้เงินจะน้อย แต่ความตั้งใจสูง” (ฮา) “สถาบันฯ เราเลยไปอยู่ชั้นสามซึ่งเป็นชั้นที่สูงที่สุด นี่ถ้าสร้างใหม่เป็นเจ็ดชั้น เราก็จะไปอยู่ชั้นเจ็ด” (ฮา)

จากนั้น คุณเรณูก็จะนำเราเข้าเวทีการแสดงของสมาชิกต่อไป “ภาคตะวันออกก็ยิ่งเหนือ เราจะนำเสนอโดยการแสดงละคร ขอให้แต่ละท่านลองจินตนาการจากสิ่งที่ได้ยินได้ฟังดังนี้ละ”

ผมดูโครงการฯ ของคุณแล้วก็ดี เดี่ยวผมจะทำหนังสือให้หน่วยงานใน
พื้นที่รับทราบและช่วยอำนวยความสะดวกให้

ฉากที่ ๒ เมื่อบุญเที่ยงลงพื้นที่ไปประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่
 บุญเที่ยง ผมจะลงพื้นที่ อบต.วันที่ ๒๓ กันยายน นี้
 อบต. แล้วผมประสานกับ สมาชิก อบต.แต่ละหมู่บ้านให้ช่วยประชาสัมพันธ์
 และนำคนตาบอดมาพบคุณ

ฉากที่ ๓ จากนั้นบุญเที่ยงก็ไปประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ
 สสจ. เราทำจังหวัดเคลื่อนที่อยู่แล้ว ถ้าหากคุณว่างก็ลงพื้นที่ที่ด้วยกันเลย
 บุญเที่ยง ไปครับ

ฉากที่ ๓ บางครั้งบุญเที่ยงก็ลงพื้นที่คนเดียว ไปหาคนตาบอด ปรากฏว่าเขาไม่เชื่อถือ บุญ
 เที่ยงจึงมาคิดว่าจะต้องเชิญคนที่น่าเชื่อถือไปกับเขาด้วย เช่น อบต. เจ้าหน้าที่จากหน่วยงาน
 อบต. หลายคนที่มาเป็นเจ้าหน้าที่ราชการทั้งนั้น ฉันทก็เป็นเจ้าหน้าที่ อบต.
 บ้านเดียวกันกับคุณด้วย ไม่ต้องกลัวหรอก
 คนตาบอด ถ้าอย่างนั้น ผมจะไปกับคุณ ไปเรียน ไปฝึกอาชีพ

เมื่อการแสดงปิดฉากลง คุณเรณูกาในบทบาทของ
 พิธีกร “สรุปแล้วในการทำงาน จะต้องมีการวางแผนก่อนลง
 พื้นที่ ถ้าจะพูดให้คนตาบอดเชื่อถือ จะต้องมีการมีเอกสาร มี
 เจ้าหน้าที่ที่ผู้คนเชื่อถือไปด้วย ขอขอบคุณค่ะ”

ผอ.กิตติพงศ์ “นี่เป็นวิธีการนำเสนอที่ดีอีกรูปแบบหนึ่ง
 เราจะได้เห็นวิธีการในการทำงานในรูปแบบใหม่ๆ คิดว่าในภาคอื่นๆ คงจะมีเทคนิคที่ดีเช่นกัน
 คงจะได้มาแลกเปลี่ยนกันต่อไป”

➤ ภาคตะวันออกและกรุงเทพฯ

ที่ มจากภาคตะวันออกและกรุงเทพฯ ลูกชิ้นยืน แล้วอาจารย์ฉลอง ก็ปล่อยมุขว่า “ทุก

อย่างเหมือนภาคตะวันออกเจียงเหนือครับ”

(ฮา) ผอ.กิตติพงศ์ ส่งเสียงว่า “แหม เล่น
 อย่างนี้ตลกใจเลย” คุณอรชุน เป็นตัวแทน
 ภาคตะวันออกและกรุงเทพฯ กล่าวนำว่า
 “เราขอนำเสนอเรื่องการสืบค้นหาคนตา
 บอดในท้องถิ่น ภาคตะวันออกและ
 กรุงเทพฯ มี ๕ จังหวัด แต่ละพื้นที่มีสภาพ
 ชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันไป แต่ก็ยังมี

คนจำนวนหนึ่งที่มีชีวิตอยู่ในมุมมืด จึงเป็นที่มาของกระบวนการเพื่อนำพาคนตาบอดไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีกว่า”

ฉากที่ ๑ สืบหาข้อมูลคนตาบอดในท้องถิ่น

ธเนศ ผมชื่อธเนศ ภักดีไพสิทธ์เจริญ เป็นผู้แทนคนตาบอดจังหวัดชลบุรี
ผมมาติดต่อเพื่อขอทะเบียนรายชื่อคนพิการในจังหวัดครับ

พมจ. ผมขอดูเอกสารหลักฐานแนะนำตัวคุณ และขอทราบวัตถุประสงค์ใน
การทำงานของคุณหน่อย (เมื่อ พมจ.ดูเอกสารแล้ว)
ทาง พมจ.ทำบัญชีรายชื่อคนพิการไว้ทุกประเภท แต่เป็นเอกสาร
ราชการ เราคงให้คุณนำออกไปข้างนอกไม่ได้ ทางคุณมีคนมาคัดลอก
ไปไหม เพราะทางเราไม่มีเจ้าหน้าที่มาคัดลอกให้คุณนะ (เรางานเยอะ)
แต่ถ้าคุณจะนำเอกสารออกไป คุณจะต้องหาคนมารับรองให้ได้นะ
--- คุณธเนศต้องไปติดต่อถึง ๕ ครั้ง ทาง พมจ.มีการผลิตแผ่นทุกครั้ง
แต่คุณธเนศก็ยังไม่ยอมแพ้ จนได้เอกสารรายชื่อมา

ฉากที่ ๒ คุณธเนศไปประสานงานกับผู้นำท้องถิ่น

ธเนศ ผมชื่อธเนศ ภักดีไพสิทธ์เจริญ เป็นผู้แทนคนตาบอดจังหวัดชลบุรี

กำนัน วันนี้จะมาขออะไร ต้องไปขอ พมจ.นะ กำนันไม่มีอะไรจะให้

ธเนศ แค่ออกรายชื่อที่อยู่ของคนตาบอดในตำบลของท่านครับ

กำนัน จะรู้ไปทำไม
แค่ความเป็นอยู่ของคนตาบอด ผมเล่าให้ฟังก็ได้

ธเนศ ผมต้องการไปดูสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของเขาด้วยครับ

กำนัน ถ้าจะให้พาไป คุณจะต้องมี

ค่าน้ำมันรถให้ผมด้วยนะ

ฉากที่ ๓ เมื่อคุณธเนศไปพบคนตาบอดที่บ้าน

ญาติ คุณมาทำไม ที่บ้านฉันมีเงิน
เลี้ยงดูเขาได้

ธเนศ ผมอยากทราบว่า ตอนนี้เขา
ดำรงชีวิตอยู่อย่างไร

เคยมีคนตาบอดมาหาไหม เคยฝึกอาชีพหรือไม่

คนตาบอด (๑) ฉันอยู่บ้านเฉยๆ ก็สบายดี

ธเนศ การที่เราอยู่บ้านเฉยๆ เราเหมือนถูกปิดหูปิดตาตัวเอง เดี่ยวผมจะให้
คนที่ออกไปเรียน ไปฝึกอาชีพมาเล่าประสบการณ์ให้ฟังนะครับ

คนตาบอด (๒) ฉันก็เป็นคนตาบอดเหมือนคุณ

แต่ฉันออกมาเรียน มาฝึกอาชีพ ตอนนี้ฉันมีความสุขกว่าเดิมมาก

คนตาบอด (๑) คุณมีอะไรมายืนยัน ฉันจะเชื่อคุณได้อย่างไร

คนตาบอด (๒) ฉันมีนามบัตรจากสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยมาด้วยนะ
ธเนศ ถ้าคุณสนใจ ผมจะทิ้งเบอร์โทรศัพท์ให้ครับ

เมื่อการนำเสนอกิจกรรมความประทับใจเป็นรายการผ่านไป ผอ.กิตติพงศ์ก็ขอฟังเสียงจากคนอื่นที่อยู่ในเวทีด้วย

เริ่มจากตัวแทนจากแผนงานฯ คือ พี่สุ “หลังจากเวทีครั้งนี้ คิดว่าพวกเราคงมีงานมากขึ้น เพราะมีแมวมองมองอยู่เยอะ พวกเราแสดงกันเก่งมาก... ประทับใจกรณีตัวอย่างที่พวกเราได้นำเสนอ มองเห็นพัฒนาการในการค้นหาคนตาบอดในพื้นที่ ที่เริ่มมีกลเม็ดเด็ดพรายในการทำงานเพิ่มมากขึ้น และรู้สึกว่าการทำงานขยายกรอบหน่วยงานออกไปมากขึ้นจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์กรพัฒนาชุมชน... จากภาพสะท้อนที่เห็น เวลาลงพื้นที่เราไม่ได้พบเฉพาะแต่คนตาบอด แต่เราพบคนพิการที่หลากหลาย ต่อไปเราคงจะได้เชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่นมากขึ้น”

ตามด้วยสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข หรือ สรส. คือ คุณนวลทิพย์ (อ๊อต) “รู้สึกประทับใจทั้ง ๕ ภาค ที่ได้ไป รวมทั้งได้ไปเยี่ยมบ้านของคุณทวีศักดิ์ คุณสุชาติ คุณช่วง ซึ่งแต่ละท่านก็ให้การต้อนรับพวกเราเป็นอย่างดี รู้สึกประทับใจมากค่ะ” ส่วนคุณอ้อ (ฉันทนา) “ประทับใจทุกคน ทุกพื้นที่ ทุกภาค ในส่วนของตัวเราก็จะพยายามผลิตงานเอกสารออกมาให้ทุกท่านได้ใช้ประโยชน์ ขอขอบคุณค่ะ”

จากนั้น ผอ.กิตติพงศ์ ก็ขอฟังเสียงท่านอดีตนายกสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยทั้งสองท่านที่ให้เกียรติมาร่วมงานด้วย เริ่มจาก คุณสุทัศน์ ศูนย์กลาง “ดีใจที่ได้มาที่นี่ ผมซึ่งไฟกำลังจะมอดก็กำลังลุกโชนขึ้นมาอีก ขอขอบคุณครับ” คุณทองดี กาทอง “ที่แต่ละภาคนำเสนอ จะเห็นว่ามีปัญหาต่างๆ

กันไป หากว่าเรานำปัญหามารวมกันแล้ว ตอบปัญหาเหล่านี้ให้ได้ เชื่อว่า อนาคตคนตาบอดเราจะดีขึ้น ก้าวหน้าขึ้น ก็ขอเป็นกำลังใจให้สถาบันฯ ต่อไป”

ในช่วงท้าย ผอ.กิตติพงศ์ กล่าวปิดท้ายกิจกรรมในภาคค่ำนี้ว่า “จากที่ได้ฟังทุกท่าน ผมจะเปลี่ยนความตั้งใจของหลายท่านๆ ให้เป็นการทำงานที่ดีที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป ขอขอบคุณครับ”

^๓ ดำรงตำแหน่ง ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ – ๒๕๓๓

^๔ ดำรงตำแหน่ง ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ – ๒๕๔๑

ส่วนที่ ๓ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป บทเรียน

ก' ก่อนจะเริ่มกิจกรรมการ ฟีลู่ในฐานะของพิธีกรรมเล่น ขอให้สมาชิกทั้ง ๕ ภาคได้ออกมาทำกิจกรรมอุ่นเครื่องกันสักเล็กน้อย นำโดยภาคกลาง คุณนิพนธ์ ตัวแทนจากภาคกลาง ออกมานำร้องเพลง “อยุธยาเมื่อเก่าของเราแต่ก่อน...” แต่ว่าไปได้แค่ครึ่งเพลง คุณนิพนธ์ออกตัวว่า “อยุธยาไม่ได้มาบ่อย เลยมาได้ครึ่งทาง” (ฮา)

จากนั้นก็ร้องเพลงที่ตนเองถนัดอีกหนึ่งเพลงคือ “เมียห้า เมียหก...” ตามมาด้วย ภาคตะวันออกและกรุงเทพฯ คุณชัย พิพัฒน์ ออกมาร้องเพลง “โอ้วเจ้าสาวสมน่อย...” เมื่อร้องจบก็ได้รับเสียงปรบมือดังทีเดียว ฟีลู่ “ไปมาทุกภาค คนตาบอดร้องเพลงกันเพราะมาก” จากนั้นก็เป็นภาคตะวันออกเจียงเหนือ คุณพงษ์ศักดิ์ ออกมาร้องเพลง “หอมดอก ฝนตกมา มีของกิน มาเด้อมา...” ภาคต่อมาก็คือภาคใต้ คุณบุญธรรมออกมาร้องเพลงด้วยเงาเสียงของศรเพชร ศรสุพรรณ “เธอเดินเข้าสู่ประตูวิหา...” เมื่อร้องจบมีเสียงจากผู้ฟังว่า “เอาอีกๆ” และภาคสุดท้ายคือ ภาคเหนือ อาจารย์สุเวทย์คนเหนือ ออกครวญเพลงของคนถิ่นแม่กลอง “สิ้นแสงดาว นกดูเหว่ามันร้อง...”

เมื่อไมโครโฟนมาอยู่ฟีลู่อีกครั้ง “แหม รู้สึกว่าแต่ละภาคจะส่งดาวออกมาทั้งนั้น” มีเสียงดังขึ้นมาว่า “ดาวนัซันโดรม” ฟีลู่ “ดาวโรย” (ฮา) ผอ.กิตติพงศ์ เสริมว่า “เจอแต่รุ่นใหญ่ๆ แหม AF อย่างผมเลยไม่กล้าเลย” (ฮา)

◀ ยกหนึ่ง : สะท้อนข้อมูลกลับ โดย คุณทรงพล

ค ุณทรงพล ผู้อำนวยการ สรส. เล่าให้เห็นภาพการทำงานคร่าวๆ ว่า สรส. ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแกนนำคนตาบอดด้วยการเอาแนวคิด หลักการ เครื่องมือ การจัดการความรู้ เข้ามาเสริมการทำงานของแกนนำคนตาบอด ด้วยการถือหลัก ๓ ประการคือ (๑) ทำให้ง่าย (๒) ไม่เป็นภาระ (๓) สามารถสัมผัสผลได้ ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้เรื่องการจัดการความรู้ของแกนนำจึงถูกออกแบบให้เนียนไปกับการทำงานภายใต้โครงการเชิงรุกดังกล่าว โดยเฉพาะหลักการที่ว่าด้วยการเรียนรู้ก่อนทำ ระหว่างทำ และการเรียนรู้หลังทำ โดยวาดหวังไว้ว่า ภายใต้กระบวนการเรียนรู้ที่ควบคู่ไปกับการทำงานนี้จะส่งผลให้แกนนำสามารถพัฒนาการทำงานของตนเองให้เข้มข้นขึ้นกว่าเดิม

กระบวนการเรียนรู้ได้แบ่งออกเป็น ๕ ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ ๑ เป็นการเรียนรู้ในการการเลือกภารกิจที่จะทำจาก ๑๓ ภารกิจที่ทางสถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนาเป็นผู้กำหนด^๕ การเรียนรู้ในการกำหนดเป้าหมาย การสร้างตัวชี้วัด การกำหนดขั้นตอนในการทำงาน และการแบ่งกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์

สกัดความรู้ในการทำงานใน ๔ เรื่อง คือ (๑) ลงพื้นที่เพื่อเยี่ยมและสำรวจข้อมูลด้านคนตาบอดในท้องถิ่น (๒) การส่งเสริมคนตาบอดให้ได้รับการศึกษา (๓) การส่งเสริมคนตาบอดได้รับสวัสดิการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต (๔) การส่งเสริมให้คนตาบอดได้รับการฝึกอาชีพ^๖

ขั้นตอนที่ ๒ เป็นกระบวนการเรียนรู้ระหว่างสถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา ในการกำหนดบทบาท หน้าที่ของทีมส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะทำหน้าที่เป็นกลไกระดับภาค ทำหน้าที่ประเมินผลการทำงานแบบเสริมพลัง มีบทบาทในการช่วยเหลือให้คำปรึกษา แก่นำจังหวัด ในการปฏิบัติงานเชิงรุก^๗

ขั้นตอนที่ ๓ เป็นกระบวนการเรียนรู้ระหว่างทีมส่งเสริมการเรียนรู้กับแกนนำจังหวัดนำร่องของแต่ละภาค ในเรื่องของ การสร้างความชัดเจนในบทบาท หน้าที่ ของแต่ละฝ่าย การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานตามภารกิจที่จะไปทำ(การเรียนรู้ก่อนทำ) การฝึกทักษะการเล่า การฟัง การจับประเด็น และการโยกความรู้ไปใช้ประโยชน์ การฝึกทักษะการวางแผนการทำงาน การกำหนดเวลาในการลงพื้นที่ การระบุเครื่องมือที่จำเป็นในการบันทึกข้อมูล (เครื่องอัดเทป กล้องถ่ายรูป) ฯ ล ฯ^๘

ขั้นตอนที่ ๔ เป็นกระบวนการเรียนรู้ ฝึกการถอดบทเรียนจากการปฏิบัติงานจริง ซึ่งเดิมกำหนดเป็น ๒ ช่วง เพื่อให้แกนนำได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะอย่างเต็มที่ แต่เนื่องจากเกิดขัดข้องในการประสานงานการจัดการเรื่องงบประมาณ รอบแรกจึงจัดเวทีถอดบทเรียนได้เพียง ๒ ภาค คือภาคเหนือและภาคใต้^๙ ส่วนรอบที่ ๒ จัดได้ครบทุกภาค^{๑๐}

^๕ ดูรายละเอียดในภาคผนวก

^๖ เวทีที่ ศรีปทุมลงเสดย์รีสอร์ท จ.ปทุมธานี วันที่ ๒๔-๒๖ มกราคม ๒๕๕๐

^๗ ประชุมเมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ณ ห้องประชุม สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย กทม.

^๘ ภาคกลาง วันที่ ๒๒ ก.พ. ๕๐ (ที่สมาคม ฯ กทม.) ภาคใต้ วันที่ ๒๕ ก.พ. ๕๐ (โรงแรมทักษิณ นครศรีธรรมราช) ภาคเหนือ วันที่ ๒๗ ก.พ. ๕๐ (สมาคม ฯ เชียงใหม่) ภาคอีสาน วันที่ ๕ มี.ค. ๕๐ (รร.สอนคนตาบอด ขอนแก่น) ภาคตะวันออกและกทม. วันที่ ๖ มี.ค. ๕๐ (สมาคม กทม.)

^๙ ภาคเหนือ วันที่ ๓๐ มี.ค. ๕๐ (ที่ รร.ปัญญาญกุล จ.เชียงราย) ภาคใต้ วันที่ ๓๑ มี.ค. ๕๐ (ที่ โรงแรมวังใต้ สุราษฎร์ธานี)

เวทีถอดบทเรียนจากการปฏิบัติงานจริง เป็นการฝึกถอดบทเรียนทั้ง รายคน รายจังหวัด และรายภาค เป็นการฝึกทักษะการเล่า การฟัง การจับประเด็น การแลกเปลี่ยน โยงความรู้ไปใช้ประโยชน์ ผลการถอดความรู้จากการปฏิบัติงานทางทีมเสริมศักยภาพได้นำมาจัดทำเป็นร่างคู่มือ “แสงสว่างในความมืด” โดยเขียนเป็นบทสนทนาสะท้อนให้เห็น ขั้นตอนและวิธีการทำงานที่ดี ในการค้นหาและนำคนตาบอดออกสู่สังคม เพื่อให้แกนนำได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป^{๑๑}

ขั้นตอนที่ ๕ เป็นการประมวลผลการดำเนินงาน และสังเคราะห์องค์ความรู้จากการปฏิบัติงาน ในระยะเวลา ๘ เดือนที่ผ่านมา คือ การประชุมในครั้งนี้ ซึ่งเป็นกระบวนการป้อนข้อมูลกลับ ของทีมเสริมศักยภาพ และของสถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา และเป็นการ เรียนรู้เชิงลึกกับกรณีศึกษา ๒ กรณีที่มีความสำคัญกับการพัฒนาคนตาบอดคือ การจัด สวัสดิการให้กับสมาชิก ของสมาคมคนตาบอด จ.พัทลุง กับ วิธีการทำงานกับองค์กรบริหาร ส่วนจังหวัด ของสมาคมคนตาบอด จ.กำแพงเพชร

นอกเหนือจากรายละเอียดในเอกสารคู่มือแล้ว คุณทรงพลได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมสรุป ได้ดังนี้

- แบบสอบถาม บางครั้งส่งไปมาก แต่ตอบกลับมาน้อย ตรงนี้บอกเราว่า เราคงต้อง ใช้หลายๆ วิธีประกอบกัน
- เมื่อได้ข้อมูลคนตาบอดมาแล้วควรมีการจัดระบบ นำข้อมูลมาวางยุทธศาสตร์ในการ ทำงาน โดยเฉพาะในการเลือกลงพื้นที่ จากข้อมูลของแกนนำบางจังหวัดพบว่า การช่วยเหลือเด็กตาบอดให้ได้รับการศึกษานั้นเชื่อมโยงกับเงื่อนไขของเวลาในการ เปิดรับของสถาบันการศึกษา ดังนั้นเราต้องรู้ข้อมูลของสถานศึกษาด้วย
- ทุกพื้นที่ยังไม่ค่อยได้เชื่อมกับสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะในส่วนของนักศึกษา ที่มาฝึกงาน หรือจะมาเป็นอาสาสมัครช่วยงาน เพื่อเป็นมือไม้ในการทำงานของเรา และเพื่อเป็นการปลูกฝังจิตอาสาให้กับเขาด้วย
- รูปแบบที่แกนนำได้เข้าไปช่วยเหลือคนตาบอดนั้นมีหลากหลายมาก เช่น
 - (๑) ชวนคุย ชวนคิด ชวนเดิน
 - (๒) ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์
(สิทธิคนพิการ เบี้ยยังชีพ การรักษาพยาบาล คนตาบอดทำอะไรได้)
 - (๓) การให้กำลังใจ แวะเยี่ยมเยือน

^{๑๑} ภาคกลาง วันที่ ๒๔-๔๖ มิ.ย. ๕๐ (ที่บ้านซิดชล อ.อัมพวา สมุทรสงคราม) ภาคอีสาน วันที่ ๒๘-๓๐ มิ.ย. ๕๐ (ค่ายพระศรีพัชรินทร์ ขอนแก่น) ภาคเหนือ วันที่ ๒-๔ ก.ค. ๕๐ (ที่ รร.โกลเด้น แกรนด์ พิษณุโลก) ภาคตะวันออกและกทม. วันที่ ๖-๘ ก.ค. ๕๐ (ธาริดา รีสอร์ท นครนายก) ภาคใต้ วันที่ ๑๐-๑๒ ก.ค. ๕๐ (ที่ รร. เกียรตินคร นครศรีธรรมราช)

^{๑๒} ดูรายละเอียดเรื่องเล่าของแต่ละเวที และในเอกสาร “แสงสว่างในความมืด”

- (๔) เอาอาหาร เสื้อผ้าไปฝาก
- (๕) เอาคนตาบอด ไปนัดคนตาบอด
- (๖) พาไปจดทะเบียนคนพิการ บัตรประชาชน พาไปตรวจสุขภาพ(คนแก่)
- (๗) ฝึก O&M ที่บ้านให้ช่วยเหลือตัวเอง ไม่เป็นภาระของญาติ
สามารถเลี้ยงไก่ ปลูกผัก ทำสวน ฯลฯ
- (๘) ช่วยส่งต่อไปยัง

ศูนย์ฟื้นฟูคนตาบอด / การศึกษาพิเศษ

ฝึกนวด O & M เบลล์

กรณีเป็นอิสลาม ส่งต่อไปมัสยิด

การพัฒนาอาชีพอื่นๆ เช่น ร้อยลูกปัด

- การมีส่วนร่วมกับเทศกาลชุมชน สงกรานต์ วันเฉลิมพระชนมพรรษา
การจัดนวดการกุศล
- แต่รูปแบบการช่วยเหลือที่เรารายงาน มักเน้นเรื่องการช่วยเหลือเขาให้ออกจากบ้าน ซึ่งบางครั้งอาจจะไม่จำเป็นต้องให้ออกมานวดอย่างเดียว เราสามารถที่จะส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยที่เขาอยู่บ้านก็ได้ เป็นการจัดการศึกษานอกระบบ การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตรงนี้น่าจะมีการประสานกับ กศน. หรือไม่
ขณะเดียวกันก็ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญขององค์กรคนตาบอดระดับจังหวัดว่าจะมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของคนตาบอดที่อยู่ที่บ้านได้อย่างไร
- บางพื้นที่ขาดแกนนำคนตาบอดที่เป็นอิสลาม เวลาไปช่วยเหลือคนตาบอดที่เป็นอิสลามจึงมีอุปสรรคบ้าง
- ทักษะคติของคนทั่วไปที่มองคนตาบอด มักคิดว่าคนตาบอดยังทำอะไรไม่ได้ ไม่ต้องให้เขาออกมา อาศัยชาวบ้าน เราเลี้ยงเขาได้ แต่พ่อแม่ลืมหัดคิดว่า ถ้าตนเองไม่อยู่แล้วใครจะดูแลเขา
- หน่วยราชการที่องค์กรของคนตาบอดเข้าไปเกี่ยวข้องแล้ว มี พมจ. สสจ. กศน. สปสช. วิทยาลัยชุมชน สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน นอกจากนี้ยังมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบจ. เทศบาล อบต. เป็นต้น
- เรื่องงบประมาณในการดำเนินงานจังหวัดละ ๑๐,๐๐๐ บาท บางพื้นที่สามารถใช้ทุนต่อทุน ใช้งบปล่อยไปตกปลาจะพง เป็นการใช้จ่ายเงินจำนวนน้อยให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สรุปแล้วเป้าหมายการพัฒนาองค์กรของคนตาบอดที่น่าจะเป็นคือ ความเป็นองค์กรของคนตาบอด ความเป็นสมาคม ที่สามารถดำเนินการช่วยเหลือคนตาบอดได้เบ็ดเสร็จครบวงจร เป้าหมายสำคัญของสมาคมจังหวัดที่อยากเสนอไว้ ณ ที่นี้คือ คือการมุ่งสู่การสร้าง “ศูนย์ฟื้นฟูและพัฒนาคนตาบอดอย่างครบวงจร ระดับจังหวัด” ภายใต้ความ

ร่วมมือของพันธมิตรที่สำคัญ เช่น สสส. สป.สช. อบจ. พมจ. ศูนย์สิรินธร ฯ เป็นต้น

ในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น มี ๕ ยุทธศาสตร์ที่สมาคมจังหวัดควรพิจารณาคือ

- (๑) การพัฒนาแกนนำคนตาบอดรุ่นใหม่ เพื่อเป็นตัวแทนผ่าน การเรียนรู้จากการทำงาน
- (๒) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและองค์ความรู้
(เราทำงานมาก แต่ขาดการจัดเก็บข้อมูล ขาดการจัดการข้อมูล บางครั้งมีข้อมูลอยู่แต่ใช้ไม่เป็น)
- (๓) การพัฒนาอาชีพและรายได้
- (๔) การจัดสวัสดิการ (ตั้งแต่เกิดจนตาย) ให้กับสมาชิก
- (๕) การประสานภาคีเครือข่ายพันธมิตร

คุณทรงพลกล่าวปิดท้ายว่า “สิ่งที่อยากจะฝากไว้คือ การจัดการความรู้เป็นทักษะ เพราะนั่นต้องฝึกต้องทำบ่อย ๆ ต้องทำให้เป็นนิสัย เอาสิ่งที่ได้เรียนรู้สิ่งที่เป็น บทเรียนไปปฏิบัติ ฯลฯ เมื่อถึงตอนนั้น เราจะเห็นผลงานที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น”

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น :

คุณสถาน	แนวทางการพัฒนาไปสู่ศูนย์ฟื้นฟูฯ เป็นสิ่งที่ดี แต่มีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ เพราะใช้งบประมาณสูง ไม่รู้ว่าทาง อบจ.จะสนับสนุนได้อย่างไร
คุณทรงพล	อบจ.แต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน เวลาไปประสานกับ อบจ.จะต้องเชื่อมโยงให้ไปถึงว่างานที่เราทำจะเป็นฐานเสียงของเขาได้อย่างไรด้วย
จสต.กมล	ถ้าเรามีพิมพ์เขียวที่สร้างขึ้น โดยสมาคมฯ สถาบันฯ แล้วเอาไปทำงานในพื้นที่ เราจะมีแนวทางการทำงานที่ชัดเจนขึ้น จะมีการขยายงานได้มากขึ้น
คุณทรงพล	พิมพ์เขียว คือ แนวทางการทำงาน ถ้าเรามีแนวทางแล้วต้องไปทดลองทำเพื่อให้เป็นรูปธรรมสักพื้นที่หนึ่ง และเพื่อเป็นตัวอย่างแก่พื้นที่อื่นต่อไปด้วย
คุณพิทยา	การเข้าถึงแหล่งทุนทั้งภาครัฐและท้องถิ่น เราน่าจะหาพันธมิตรเหล่านี้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย

- คุณทรงพล องค์กรภาคประชาชนอาจจะมีส่วนร่วมได้ในลักษณะของความร่วมมือ ส่วนองค์กรภาครัฐก็มีเงิน ถ้าเราไปเชื่อมได้ก็จะดี แต่เราต้องมีความชัดเจน เขาอาจจะทำด้วยเพราะได้ภาพลักษณ์ขององค์กรหรือบริษัทด้วย
- คุณอรชุน ในกรณีที่เรากำลังทำโครงการสาธารณประโยชน์ ซึ่งเป็นโครงการที่ดี เราคิดว่าน่าจะมีการให้การสนับสนุน แต่พอส่งโครงการไป ผลปรากฏว่า ไม่มีการตอบรับเลย
- คุณทรงพล ใช้หลักการรู้เขารู้เรา หรือ วิจัยตลาด คือ ต้องมีการเรียนรู้หลักการตลาด โดยเพราะการตลาดเพื่อสังคม เราจะต้องรู้ว่าลูกค้าเราเป็นใคร ต้องการอะไร แค่ออกสารอย่างเดียวเพียงพอหรือไม่ บางครั้งเอกสารไม่ได้สะท้อนคุณค่าความหมายที่มีได้ทั้งหมด บางครั้งเราอาจจะต้องไปนำเสนอด้วยตนเองด้วยก็ได้ เราจะต้องรู้ว่าสินค้าของเราคืออะไร และควรขายใคร

◀ ยกสอง : สะท้อนข้อมูลกลับ โดย ผอ.กิติพงศ์

ผอ.กิติพงศ์ สุทธิ สะท้อนกลับข้อมูลโดยนำเสนอใน ๔ หัวข้อ คือ ๑.การทบทวนสถานการณ์และข้อจำกัดในการทำงานในพื้นที่ ๒.ความคาดหวังของโครงการฯ และสถาบันฯ ๓.ผลที่เกิดขึ้นจากการทำงาน และ ๔.ข้อสังเกตเพื่อการปรับปรุงการทำงานต่อไป ซึ่งสรุปพอสังเขปได้ดังนี้

๑. การทบทวนสถานการณ์และข้อจำกัดในการทำงานในพื้นที่

- บางจังหวัดก็มีสถานะเป็นสมาคม เป็นชมรม แต่แม้ว่าองค์กรในจังหวัดจะมีสมาชิกมารวมตัวกัน เพื่อการช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือกันเอง แต่ก็มีความท้าทายคือสมาชิกในองค์กรยังไม่พร้อมที่จะช่วยเหลือตนเอง จึงยังไม่พร้อมที่จะเข้ามาเพื่อช่วยเหลือองค์กร
- การขับเคลื่อนในองค์กรอยู่ภายใต้การขับเคลื่อนของผู้นำหรือคณะคนผู้นำ ซึ่งบางครั้งก็เป็นการผูกขาด
- การสร้างบรรยากาศ ยังขาดการส่งเสริมให้ผู้นำเกิดความพร้อมในการทำงาน บางครั้งผู้นำก็ถูกปล่อยให้กลับเข้าร่องความเคยชินเดิม
- รูปแบบการช่วยเหลือ ยังเน้นการบรรเทาทุกข์เป็นส่วนใหญ่ เช่น การให้สิ่งของ การจัดหาเบี้ยยังชีพ แต่กิจกรรมประเภทการพัฒนาต่างๆ จะเป็นกิจกรรมที่รองลงไป
- ขอบเขตในการทำงาน แม้จะมีความไม่พร้อมขององค์กร แต่ขอบเขตการทำงานจะทำงานจะครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด
- การรวมตัวกันขององค์กรคนตาบอด องค์กรจะต้องดูแลคนทั้งวงจรชีวิตของเขา ในขณะที่องค์กรภาคประชาชนทั่วไป จะรวมตัวเป็นเรื่องๆ เป็นประเด็นไป หรือเป็นการต่อยอดเพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง

ภาพขององค์กรคนตาบอดคือ คนลอยคอเกาะขอนไม้ร่วมกัน ถ้าจมก็จมด้วยกัน ในขณะที่องค์กรชาวบ้าน คนจะมายืนหลบฝนอยู่ในศาลา ฝนมาทางไหนก็หลบทางนั้น ส่วนคนตาบอดมีแต่ขอนไม้ แต่ไม่มีพื้นที่ยืน ไม่มีอะไรมารองรับ และภาระองค์กรของคนตาบอดถูกคาดหวัง คาดหมายมากกว่าด้วย

- ผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำงานขององค์กรคนตาบอดในท้องถิ่น ผู้นำคนตาบอดส่วนใหญ่ไม่ใช่คนที่มีความพร้อมมาก่อน แล้วมาทำงานช่วยเหลือคนตาบอดด้วยกัน เป็นผู้นำที่ยังมีภาระทางครอบครัวอยู่ด้วยและต้องมาทำงานเพื่อส่วนรวม จะเห็นว่าผู้นำองค์กรที่มีพื้นฐานดีก็จะมีบริหารองค์กรที่ดีตามไปด้วย ส่วนผู้นำที่มีภาระส่วนตัว การจะประคับประคององค์กรให้รอดด้วยก็มีความยากลำบาก

จากภาพเหล่านี้ ก็จะโยงไปถึงภาพที่ว่า ทำไมองค์กรคนตาบอดถึงไม่โปร่งใส กระเป๋ากิจกรรมกับกระเป๋าผู้นำเป็นกระเป๋าเดียวกันหรือเปล่า ในเรื่องนี้จึงมีความอ่อนไหวและส่งผลต่อการทำงาน ความเชื่อถือของสมาชิก ภาพลักษณ์องค์กรต่อสายตาคนภายนอกด้วย

- ภาพการทำงานของคนตาบอดที่เห็นชัด คือ ความตั้งใจของผู้นำ แต่สิ่งที่ยังไม่ได้สะท้อนออกมาคือ ทักษะ ความพร้อมในการทำงาน ความพร้อมในด้านอื่นๆ ยังลดหลั่นกันไป
- ในการทำงานจะต้องมีทรัพยากรมาให้จึงจะทำได้ เช่น งบประมาณ และจะต้องเป็นงาน เป็นทักษะที่อยู่ในความชำนาญของผู้นำจึงจะทำได้ (อยู่ใน line)
- การปฏิสัมพันธ์ในการทำงาน ยังเป็นการปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานราชการเป็นส่วนใหญ่ แต่เป็นการสนับสนุนเป็นครั้งเป็นคราวไป เป็นโครงการ ไม่มีการสนับสนุนในระยะยาว
- สังคมให้การสนับสนุน ภายใต้เงื่อนไขของความสงสาร การอยากทำบุญ อยากสงเคราะห์ เป็นการสนับสนุนตามความพร้อมของผู้ใหญ่ เพราะฉะนั้นจะคาดหวังได้ไม่มาก

ข้อจำกัดที่เกิดขึ้นเหล่านี้ ทำให้องค์กรคนตาบอดต้องทำงานเพื่อความอยู่รอดเป็นส่วนใหญ่ เป็นการสร้างความเข้มแข็งในทางอ้อมมากกว่า ไม่สามารถคาดหวังความเข้มแข็งในระยะยาวได้ คนตาบอดที่ฝึกอาชีพแล้วก็ไม่อยู่ในท้องถิ่น ไปทำมาหากินที่อื่น จึงขาดกำลังคนตาบอดที่จะมาสร้างสรรค์การทำงานในท้องถิ่น

๒. ความคาดหวังของโครงการฯ และสถาบัน

โครงการฯ ต้องการให้ผู้นำหรือแกนนำคนตาบอดที่อยู่ในท้องถิ่นสามารถดำเนินงานพัฒนาคนตาบอดในท้องถิ่นของตนเอง บริหารจัดการเองได้ มีอำนาจต่อรองได้ สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ จึงต้องมีการปฏิบัติการเชิงรุก เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง (การนั่งรับโทรศัพท์อยู่ที่บ้านคงไม่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงได้)

๓. ผลที่เกิดขึ้นจากการทำงาน

ผู้นำเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทำงาน เช่น

- ผู้นำเริ่มใช้ประโยชน์จากการวางแผนมากขึ้น มีการเตรียมความพร้อม ที่ผ่านมา ผู้นำลงพื้นที่ ควักกระเป๋าตนเอง แต่ครั้งนี้มีการปรับเปลี่ยนเริ่มตั้งแต่การขอข้อมูล มีการให้ความสำคัญกับการขอข้อมูล มีการประสานงานกับหน่วยงาน มีเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ด้วย
- ผู้นำให้ความสำคัญกับการสร้างพันธมิตรในการทำงานมากขึ้น
- ผู้นำให้ความสำคัญกับทักษะ และเครื่องมือที่นำเข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น โดยเฉพาะทักษะการจัดการความรู้

เรื่องข้อมูลคนตาบอดในท้องถิ่น บางครั้งขาดข้อมูลคนตาบอดในท้องถิ่น หรือข้อมูลที่ไม่ชัดเจน บางครั้งลงพื้นที่ไปตามข้อมูลที่มีกลับไม่คุ้มทุน เช่น ไปแล้วไม่พบ ไม่มีตัวตน พิกัดซ้ำซ้อน เป็นผู้สูงอายุ ออกมาฝึกอาชีพไม่ได้ ฯลฯ ตอนนี้ก็กำลังจัดทำระบบฐานข้อมูลคนตาบอดทุกจังหวัดอยู่ และต่อไปก็คาดหวังว่าจะทำแผนที่ประกอบด้วย ฐานข้อมูลตรงนี้จะช่วยในการประสานกับหน่วยงานได้มากขึ้น

ความจริงเรามีการจัดทำแผนในภาพรวม แต่ว่าแผนในระดับจังหวัดยังไม่ชัด ทำให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ไม่ลื่นไหล มีหลายพื้นที่ที่สะดุดอยู่ ไม่รู้ว่าจะทำงานต่ออย่างไร ขาดความต่อเนื่อง

๔. ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการทำงานต่อไป

แนวทางในการปรับปรุงการทำงานในอนาคต เราจะต้องทำอะไรบ้าง

- จะต้องเชื่อมโยงการทำงานพัฒนาคนตาบอดในท้องถิ่นของเราเข้ากับกฎหมายที่มี เช่น กฎหมายรัฐธรรมนูญ พรบ.ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เราต้องเชื่อมโยงงานของเราเข้าสู่หลักการของกฎหมายเหล่านี้ให้ได้ เช่น ถ้าเราออกสลากได้เอง เราจะมีทรัพยากรในการขับเคลื่อนงานได้มากขึ้น หรือสถานประกอบการที่มีคนงานตั้งแต่ ๒๐๐ คนขึ้นไปจะต้องรับคนพิการเข้าทำงาน ไม่เฉพาะแต่ภาคเอกชนเหมือนที่ผ่านมา แต่รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐด้วย และยังต้องจัดสภาพให้เอื้อต่อการใช้ชีวิต การทำงานของคนพิการด้วย เช่น จัดให้มีมุมจำหน่ายสินค้าของคนพิการในองค์กร มีมุมที่ฝึกอาชีพ มุมฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
- จะต้องสร้างความชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดแห่งชาติ ไล่เรียงลงมาที่แผนระดับจังหวัด แผนเฉพาะเรื่อง แผนเฉพาะกิจ ฯลฯ ซึ่งต้องอาศัยผู้นำที่ต้องมาช่วยกันสร้างความชัดเจนในการพัฒนา

- จะต้องมียุทธศาสตร์และทีมส่งเสริมลงไปช่วยในพื้นที่ให้มากขึ้น และมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น จะดึงทีมนักศึกษาในท้องถิ่น ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้มากขึ้น
- จะต้องสร้างสินค้าตัวอย่างให้มากขึ้น และมีตัวอย่างที่หลากหลายมากขึ้น ที่ผ่านมารายละเอียดตัวอย่างโครงการออกไปสองสามโครงการก็ได้รับการตอบรับดี เช่น การฝึกไม้เท้าขาว การฝึกอบรมอาสาสมัคร ฯลฯ จากแนวคิดเรื่องการพัฒนา แม้เรายังทำไม่ได้ก็ เลียนแบบและพัฒนาไปก่อน เมื่อมีความชำนาญมากขึ้นก็ค่อยพัฒนาต่อไป
- จะต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กร ที่ผ่านมามีเน้นที่การสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับผู้นำมากกว่า ตอนนี้จะเน้นประเด็นอื่นๆ ด้วย เช่น การเพิ่มศักยภาพในการสร้างทุน จากเดิมที่หาทุนอย่างเดียว) การสร้างกลไกให้คนตาบอดทำงานอยู่ในท้องถิ่น และเข้ามาช่วยงานองค์กรคนตาบอดให้มากขึ้น การสร้างหลักประกันให้กับคนตาบอดในท้องถิ่น เช่น การจัดสวัสดิการ
- จะต้องเพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสารให้กับคนตาบอดให้มากขึ้นด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น การติดต่อสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต โดยใช้เสียง ซึ่งสามารถติดต่อผ่านการพูดคุยได้โดยตรง ซึ่งเราจะพัฒนาขึ้นมาให้เป็นระบบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้พูดคุยในเรื่องที่เราสนใจ เราชำนาญ และสามารถบันทึกเสียงการสนทนาได้ คนอื่นที่สนใจก็สามารถเข้ามาฟังได้ และจะมีพัฒนาข้อมูลเสียงออกไปเป็นรูปแบบอื่นๆ เพื่อการเผยแพร่ต่อไป

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น :

คุณพิทยา	สมาคมมี ๓๓ แห่ง ส่วนชมรมมี ? แห่ง นอกจากนี้ยังการรวมตัวในรูปแบบอื่นๆ ผมรู้สึกเป็นห่วงว่าที่ที่ สมาคมจังหวัดที่เป็นนิติบุคคลแล้ว ไม่ใช่แยกกันทำงาน ไม่ขึ้นกับใคร แต่อยากให้ร่วมมือกัน มีความเป็นปึกแผ่นในการทำงาน มีทำที่แห่งการมีสำนึกร่วมกัน
ผอ.กิตติพงศ์	ท่านรู้สึกที่สมาคมจังหวัดเป็นเมืองขึ้นของสมาคมแห่งประเทศไทยหรือเปล่า ขอฟังเสียงหน่อย (มีเสียงปรบมือดังขึ้นมาคนเดียว) แล้วใครคิดว่า สมาคมจังหวัดไม่ได้เป็นเมืองขึ้นของสมาคมแห่งประเทศไทย (มีเสียงปรบมือโดยทั่วกันทั้งห้องประชุม)
คุณบุญเที่ยง	ตอนนี้มีสมาคมจังหวัดเกิดขึ้นอย่างมากมาย ไม่ว่าโดยเงื่อนไขอะไรก็ตาม กิจกรรมที่ทำส่วนใหญ่คือ เพื่อประกอบอาชีพ เช่น การนวด อีกส่วนหนึ่งก็ตั้งสมาคมเพื่อขอรับสลาก แต่การจะพัฒนาคนตาบอดจริงๆ ยังมีน้อย แม้สมาคม

	แห่งประเทศไทยจะป้อนข้อมูลป้อนโครงการลงไป แต่คนในองค์กรยังไม่เข้าใจการทำงานจริงๆ และการทำงานก็ไม่ต่อเนื่อง
คุณอุทัย	สมาคมจังหวัดยังขาดบุคลากรที่มีความชำนาญด้านวิชาการ เราจำเป็นต้องหาความร่วมมือจากองค์กรอื่นมาช่วยเสริมตรงนี้ สมาคมจังหวัดกับสมาคมชาตินี้ยังเชื่อมโยงกันอยู่ เพียงแต่ว่าเราไม่ได้คุยกันบ่อย ไม่ค่อยเข้าใจกัน ตอนนี้เราต้องการให้คนที่ลงไป เช่น ทีมส่งเสริมหรือทีมพี่เลี้ยงต่างๆ ที่ลงไป ให้เป็นที่ปรึกษา ไม่ใช่ไปเยี่ยม ไปศึกษาดูงาน เพราะฉะนั้นอยากจะฝากให้ช่วยสร้างความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของทีมเหล่านี้ด้วย
คุณสถาน	ตามหลักของกฎหมาย องค์กรไม่ว่าส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาคก็เท่าเทียมกันหมด เพียงแต่ต้องทำเจตนารมณ์ของตนเองให้ชัดเจน รู้ว่าเราตั้งองค์กรไปเพื่ออะไร คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอด แต่ถ้าเรานำเงินนำผลประโยชน์เป็นตัวตั้ง ทิศทางการทำงานของสมาคมจังหวัดจะไม่ชัดเจน และจะเกิดปัญหาตามมา
คุณบุญธรรม	สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย มีเจตนารมณ์ที่ดีที่ให้สมาคมจังหวัดจดทะเบียนเป็นองค์กร เพื่อให้คนตาบอดในจังหวัดได้มีที่พึ่งพิงในวันหน้าต่อไป เพราะนั้นจะต้องมีการสร้างให้หน่วยงาน/องค์กรอื่นมองเห็นประโยชน์และความสำคัญขององค์กรของคนตาบอด เพื่อสร้างความร่วมมือ สร้างความเข้มแข็งในการทำงานต่อไป
คุณสถาป	ในบทบาทของทีมส่งเสริมที่ลงไป เราก็กี่ทำงาน เราก็กี่มีงานของเราเองด้วย ก็เป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่ง
ผอ.กิตติพงศ์	เรื่องนี้(สมาคมจังหวัดเป็นเมืองขึ้นของสมาคมแห่งประเทศไทยหรือเปล่า) ต้องโทษหน่อง (พิทยา) ที่ถามคำถามนี้ (แหม หาแพะจนได้) ในเรื่องทีมส่งเสริม เขาลงพื้นที่ไปเพื่อเรียนรู้ซึ่งกันและกันด้วย ความใหม่ทำให้ยังทำงานได้ไม่สมบูรณ์ ซึ่งเราจะนำไปปรับปรุงต่อไป ส่วนเรื่องสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ก็มาจากการรวมตัวของจังหวัดต่างๆ ที่มาทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย

ส่วนที่ ๔ การเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา

ก กลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติไปซะแล้ว ที่ก่อนเริ่มกิจกรรมจะต้องมีการอุ่นเครื่องกันสักเล็กน้อย คุณชัยพิพัฒน์อาสาออกมาร้องเพลงด้วยน้ำเสียงของเสก โลโซ “มองฟ้าค่าคีนี่ ฟ้าไม่เปลี่ยนสีจันทร์... โอฟ้าจำ ค่าคีนี่ ช่วยบอกเธอที่ว่าข้าคิดถึง...” เมื่อได้สำราญกับเสียงเพลงอันไพเราะแล้ว คุณสุทัศน์ อดีตนายกสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ก็มาสะท้อนความรู้สึกเล็กๆ น้อยๆ ว่า “ดีใจที่เห็นการทำงานอย่างแข็งขันของท่าน และจะคอยดูการทำงานของ ท่านไป จนกว่าท่านจะตาย แล้วผมค่อยตายตาม” (ฮา) และให้ข้อคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งเป็นสมาคม จังหวัดว่า “ถ้าคนเห็นประโยชน์ส่วนตัวก็คือคนธรรมดา ถ้าเห็นประโยชน์ส่วนรวมก็คือมหาบุรุษ ถ้าเห็นประโยชน์สูงสุด ก็คือศาสดา... คนตาบอดไทยหรือต่างประเทศก็ตาม คนตาบอดเราทำงานล้าหน้ากว่าคนอื่นมาก แต่สิ่งที่เป็นข้อด้อยของเราคือ เราขัดแย้งกันเอง เพราะฉะนั้นเราเป็นคนตาบอดด้วยกัน เราต้องช่วยกัน ขอขอบคุณครับ”

พี่สุ เกรินทร์นำเข้ากิจกรรมต่อไปว่า “เรานำการจัดการความรู้เข้ามาหนุนเสริมการทำงานของ ท่าน คงมีผลรูปธรรมให้เห็นบ้าง และมีกรณีศึกษาที่น่าสนใจที่น่าจะหยิบยกขึ้นมาเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อการต่อยอดต่อไป เพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของคนตาบอดที่เราหวังไว้... กรณีตัวอย่างที่จะนำมาพูดคุยคือ จังหวัดกำแพงเพชร และพัทลุง”

◀ เรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา : จังหวัดกำแพงเพชร

จ ังหวัดกำแพงเพชร นำทีมโดยคุณทวีศักดิ์ แซ่เต๋น นายกสมาคมคนตาบอดจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งมาคนเดียว วันนี้จึงขอนำเสนอผลงานผ่านวีซีดี (ที่มีทั้งภาพและเสียง) คุณทรงพล จึงให้ข้อสังเกตแก่ผู้ฟังเกี่ยวกับการนำเสนอกรณีตัวอย่างว่า เวลาฟังขอให้ท่านคิดตามไปว่า ในกรณีการทำงานเชื่อมโยงกับ อบจ. ถ้าเป็นจังหวัดเรา ถ้าเราจะทำงานกับ อบจ.เราจะทำอย่างไร และจากที่ฟังจากกรณีตัวอย่าง ลองถอดรหัสหรือบทเรียนว่า อะไรที่ทำให้เขาทำได้ เขาประสบความสำเร็จได้อย่างไร (ดูวีซีดี)

หลังจากที่รับชมรับฟังวีซีดีจบแล้ว คุณทรงพลในบทบาทของคุณอำนวย พาผู้เข้าร่วมไปฟังเสียงของคุณทวีศักดิ์ “เรามีนงบประมาณส่วนหนึ่ง มีแต่ค่าวิทยากร แต่ขาดค่าอาหาร พอดีท่านนายก อบจ.มานวดที่ร้าน จึงได้ขอการสนับสนุนจากท่าน จากนั้นท่านก็ให้การสนับสนุนเรา

เรื่อยมา” คุณทรงพลให้ข้อสังเกตว่า “กรณีจังหวัดกำแพงเพชรมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการสนับสนุนจาก อบจ. ท่านนายก อบจ. ก็ให้ความสำคัญและสนับสนุนงานของคนพิการ คนตาบอด และยังมีเจ้าหน้าที่ เช่น คุณคุณัญญา ที่ให้ความร่วมมือให้ความช่วยเหลือในการทำงานเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ยังต้องประทับใจบุคลิกส่วนตัวของคุณทวีศักดิ์คือ มีความกล้าที่จะเข้าไปติดต่อกับผู้ใหญ่ และจากประสบการณ์ที่ผ่านมาพบว่า ต้องเข้าไปถึงระดับหัวหน้าโดยตรง เรื่องถึงจะคืบหน้า ไม่ถูกดองไว้” จากนั้นก็เชิญคนอื่นๆ ในที่ประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเชื่อมกับหน่วยงานต่างๆ

คุณสมบุรณ์ จากจังหวัดพิษณุโลก ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า “กำแพงเพชรสามารถเข้าถึงหัวหน้าได้โดยตรง เข้าไปเชื่อมกับทาง อบจ. ได้ดี ส่วนทางพมจ. จะไม่ค่อยมีบทบาทนัก แต่กำแพงเพชรก็สามารถทำงานให้ประสบความสำเร็จได้ ซึ่งแตกต่างจากจังหวัดพิษณุโลก ที่ได้รับความร่วมมือจาก พมจ. มากกว่า อบจ. ซึ่งยังไม่ค่อยเข้าใจและไม่เห็นความสำคัญกับคนตาบอด แต่เราก็ไม่หยุดความพยายามเราจึงไปเข้าทาง สจ. แทน”

คุณช่วง จากจังหวัดพัทลุง มีข้อสังเกตว่า “การที่หน่วยงานจะให้การสนับสนุนหรือไม่อยู่ที่หัวหน้า ถ้าเขามีวิสัยทัศน์ เข้าใจ ให้ความสำคัญ ไม่ว่าอย่างไรเขาก็ให้การสนับสนุน”

คุณทรงพล จึงสรุปปัจจัยแห่งความสำเร็จของจังหวัดกำแพงเพชรดังนี้คือ

๑. บุคลิกเฉพาะตัวของคุณทวีศักดิ์ คือ มีความสุภาพ ประนีประนอม แต่มุ่งมั่น ตั้งใจในการทำงาน คิดจะทำอะไรก็ทำเลย มีความกล้าที่จะเข้าไปติดต่อสื่อสารกับคน
๒. ผู้บริหาร คือ นายก อบจ. เปิดใจ เปิดทาง
๓. ตัวโครงการที่นำเสนอต่อหน่วยงานมีความชัดเจน เป็นรูปธรรม
๔. เมื่อส่งโครงการไปแล้วก็คอยติดตาม
๕. เปิดใจยอมรับเกณฑ์ กติกาของผู้ให้การสนับสนุน
๖. เมื่อได้รับการอนุมัติงบประมาณ ก็ทำจริง มีรูปธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้
๗. มีทีมงานหรือคนที่เข้ามาช่วยในการทำงาน

คุณสุพรรณ เสริมว่า “ทางกำแพงเพชร มีต้นทุนดี ไม่ต้องลงทุนมาก แต่ต้องใจถึง แต่ทางอุทัยธานี เพิ่งก่อตั้งองค์กร ยังใหม่อยู่ แต่ตัวเองก็ยังเป็นคนนอกที่เข้าไปทำงานในพื้นที่ การทำอะไรบูมบ่ามก็จะมีปัญหา หน่วยงานในจังหวัดก็ยังไม่เข้าใจ เช่น เขาว่า คนพิการมีทั้งหูหนวก ตาบอด แขนขา มีหลายประเภท จะทำเฉพาะคนตาบอดได้อย่างไร ตอนนี้ตัวผมเองก็

ทำงานอยู่คนเดียว เป็นทั้งภารโรงและอุปนายก ส่วนคณะกรรมการก็หลับ ยังไม่ตื่น ทำยที่สุดการทำงานจะสำเร็จหรือไม่ก็อยู่ที่ตัวคนเป็นหลัก... สมาคมจะอยู่ได้ ตัวนายกสมาคมและคณะกรรมการจะต้องเข้มแข็ง จึงจะอยู่ได้ อยากฝากไว้ว่า อยู่ธยาไม่ได้เป็นจังหวัดนาร่อง การจัดเวที น่าจะไปจัดในพื้นที่ที่เป็นจังหวัดนาร่อง เพื่อที่ว่าจะได้เชิญหน่วยงานในจังหวัดมาร่วมรับฟังด้วย จะได้ประโยชน์มากกว่า และไม่เป็นการเสียโอกาส ขอบขอบคุณครับ”

ข้อมูลเพิ่มเติม...

“คุณทวีศักดิ์ แซ่เต๋น” เกิดวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๘ เป็นชาวเขาเผ่าเย้า นับถือ ศาสนาคริสต์ ปัจจุบันมีเป็นตำแหน่ง นายกสมาคมคนตาบอดจังหวัดกำแพงเพชร

ภูมิลำเนาเป็นลูกผู้นำหมู่บ้านชาวเขาเผ่าเย้า ตอนเด็กครอบครัวอาศัยอยู่บนเขา ลงมาตั้งถิ่นฐานที่พื้นราบในปี ๒๕๒๙ ที่อำเภอคลองลาน ประสบอุบัติเหตุตาบอดตั้งแต่อายุ ๓ ขวบ สาเหตุตอนที่รับวิ่งหลบฝนแล้วไปถูกดอกข้าวโพดที่มิดตา รักษาโดยการเป่ายาไม่ได้ไปหาหมอแผนปัจจุบัน เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากนั้นไม่ได้เรียนต่อ แต่ชอบเดินทางไปค้าขายกับญาติในที่ต่าง ๆ (เคยตามพ่อค้าอัญมณีไปค้าขายที่เชียงราย) พื้นนิสัยเป็นคนชอบเดินทาง ชอบท่องเที่ยว พบปะผู้คน ไม่ชอบอยู่เฉย

ปี ๒๕๓๘ - ๒๕๓๙ มีโอกาสมาเรียนการทอผ้าโบราณ การใช้ไม้เท้าชาว และอักษรเบรลล์ ที่ศูนย์พัฒนาสมรรถภาพคนตาบอด ที่ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เมื่อจบแล้วมาเปิดร้านทอผ้าที่กำแพงเพชร (เช่าห้อง) แต่เมื่อเจ้าของขึ้นค่าเช่าห้องจึงหาที่ตั้งร้านใหม่แถวถนนราชดำเนิน ขณะเดียวกันก็หาคนตาบอดมาฝึกอบรมเรื่องการทอผ้าไทย ซึ่งแต่ปี ๒๕๔๓ เป็นต้นมา ทำโครงการทอผ้าที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดจำนวน ๖ รุ่น มีคนตาบอดที่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้วประมาณ ๒๐๐ กว่าคน จากคนพิการที่ขึ้นทะเบียนทั้งสิ้นกว่า ๙๐๐ คน

ตัวอย่าง ลักษณะการลงพื้นที่เพื่อไปค้นหาคนตาบอด จะไป ๓ เดือน/ครั้ง วิธีการทำงาน คือ ทำจดหมายสำรวจคนที่ฝึกอาชีพได้ ที่ผ่านมามีคนตาบอดที่ไปพบจะแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ

- ๑) คนที่ฝึกอาชีพได้ มีประมาณ ๓๐ กว่าคน
- ๒) คนที่ฝึกอาชีพไม่ได้ เป็นคนชรา คนกลุ่มนี้จะช่วยเหลือโดยขอไม้เท้าให้

นอกจากนี้ คนที่ยังไม่ได้เบี่ยยังชีพ ก็จะประสานขอเบี่ยยังชีพจาก อบต.ให้ ส่วนคนตาบอดที่ยังไม่ได้จดทะเบียน ก็จะพาไปจดทะเบียนและทำบัตรประจำตัวคนพิการให้ ตอนนี้อยู่มีโครงการทำบัตรประชาชนสำหรับคนที่ตกหล่น ทั้งคนที่ตาดีและตาบอดถ้ามีทะเบียนบ้านอยู่ก็สามารถเป็นคนรับ(รายชื่อ)เขาเข้ามาได้ โดยมีผู้ใหญ่บ้านมารับรอง (ทวีศักดิ์ : คนพิการ หรือคนตาบอดน่าจะมากกว่าที่ไปพบ เพราะเพิ่งสำรวจได้ไม่นาน เหตุที่มีมาก เพราะเขาอายุไม่ยากออกมา เราต้องบอกเขาว่า ไม่ได้มีเขาที่ตาบอดคนเดียว บอกเขาว่า เพื่อนเขาที่ออกมาแล้ว ได้ประโยชน์อย่างไร)

สำหรับในการทำงาน ตอนแรกรู้สึกท้อแท้ท้อใจเหมือนกัน เพราะทำจดหมายไปถึงกว่าร้อย อบต. และลงพื้นที่เองด้วย บางแห่งก็ไม่ยอมรับ ไม่เข้าใจ แต่ภายหลัง เมื่อเขา ยอมรับเรา เราก็รู้สึกดี ภูมิใจที่ได้ทำงานนี้ มีความมั่นใจในการทำงาน มีความกล้ามากขึ้น

สิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้จากการทำงาน นอกจากจะได้ความรู้แล้วยังเกิดทักษะความชำนาญมากขึ้นด้วย อย่างเช่น กล้าพูดมากขึ้น แต่ก่อนได้ไม่ค่อยจะหืออื้นที่ ตอนนี้กล้า ไม่กลัวถูกผิดแล้ว และยังมีการติดต่อประสานงานกับผู้คนและหน่วยงานต่างๆกันขึ้นด้วย

ปัจจุบัน เช้าอาคารพาณิชย์ ๒ ชั้น ๓ คูหา เปิดเป็นร้านนวด (ร้านนี้เปิดมา ๘ ปีแล้ว) เป็นที่พักของครอบครัว เป็นที่พักคนตาบอดที่มาเรียนนวด เป็นที่ทำการของสมาคมคนตาบอดจังหวัดกำแพงเพชร ค่าเช่าเดือนละ ๔,๐๐๐ บาท ปัจจุบันมีคนตาบอดที่มาเรียนนวด และเป็นหมอนวดประจำร้านอยู่ ๒๐ คน

มีรายได้จากการนวดสูงวันละประมาณ ๓,๐๐๐ บาท ต่ำสุดประมาณวันละ ๕๐๐ – ๖๐๐ บาท (ค่านวด ๒ ชั่วโมง ๑๔๐ บาท ๓ ชั่วโมง ๒๐๐ บาท) รายรับจากการนวดแต่ละคนต่อครั้ง หักเข้าร้านนวด ๕๐ เปอร์เซ็นต์ และอีก ๕๐ เปอร์เซ็นต์ให้หมอนวด (ค่าใช้จ่ายประจำเดือน ค่าน้ำค่าไฟ เดือนละประมาณ ๔,๐๐๐ บาท ค่าอาหารวันละประมาณ ๖๐๐ บาท (เลี้ยงหมอนวด ๒๐ คน)

อย่างไรก็ดี ตอนนี้ทางร้านหรือทางสมาคมยังไม่ได้จัดระบบสวัสดิการเพื่อดูแลคนตาบอดที่อยู่ประจำที่ร้านนวด เช่น การดูแลเรื่องค่ารักษาพยาบาล และค่าอาหารเวลาที่ไม่มีรายได้ (ไม่มีลูกค้า)

คนที่ดูแลจัดการในร้าน เป็นแม่ครัว เป็นแม่บ้าน เป็นคนดูแลคนตาบอด เป็นคนพาคุณทวิศศักดิ์เดินทาง คือ คุณณรงค์ ซึ่งเป็นภรรยา (มีลูกด้วยกัน ๑ คน /มีลูกติดภรรยา ๓ คน คนโตอายุ ๑๘ ปี)

สำหรับความคาดหวังของคุณทวิศศักดิ์ที่มีต่อคนตาบอด คือ ในอนาคตอยากจะเปิดศูนย์ที่ดูแลช่วยเหลือคนตาบอด (คล้ายกับสถานสงเคราะห์คนตาบอด) ที่มีคนตาบอดมาอยู่รวมกัน และมีระบบสวัสดิการช่วยเหลือและดูแลคนตาบอด

สมาคมคนตาบอด จังหวัดกำแพงเพชร

จดทะเบียน จัดตั้งเป็นสมาคมคนตาบอดจังหวัดกำแพงเพชร เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๐ งานที่สมาคมทำมีหลักๆ ดังนี้

๑. เยี่ยมคนตาบอดตามบ้าน
๒. การฝึกเดินด้วยไม้เท้า
๓. การอบรมการนวดแผนไทย

จุดเด่นประจำตัว

- เป็นคนที่มุ่งมั่น ตั้งใจ จะทำอะไรรับลงมือทำให้สำเร็จ
- ไม่ชอบอยู่เฉยๆ ชอบคบหาสมาคม โดยเฉพาะกับคนที่ทำงานด้านการเมือง
- เป็นที่รู้จักของคนในจังหวัด เช่น หน่วยงานราชการ นักธุรกิจ องค์กรต่างๆ
- มีเพื่อนเป็นนายก อบต. ที่อำเภอคลองลาน และมีเพื่อนเป็นนายแพทย์ เป็นเพื่อนที่มาจากเผ่าเย้า ซึ่งเป็นเผ่าเดียวกัน
- นับถือศาสนาคริสต์ เพราะว่าสอนให้เป็นคนเมตตาคน สัมผัสพูดจากับคนด้วยใจ ด้วยกริยาที่อ่อนน้อม เห็นใจกันและกัน เป็นเพื่อนกัน
- มีบุคลิกเป็นคนประนีประนอม ไม่โอ้อวด เรียบง่าย ไม่กลัวใคร เข้าหาคนได้ทุกระดับ “ไม่กลัวเพราะไม่ได้ทำผิดอะไร”

จุดเด่นในการทำงาน

การประสานหน่วยงาน ประสานแหล่งทุนในพื้นที่

๑) พมจ. (คุณสมคิด สมศรี)

- ให้เงินสนับสนุน สมัยเป็นชมรมคนตาบอดจำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท
- เชิญคุณทวีศักดิ์ เป็นวิทยากร พูดคุยกับกลุ่มต่างๆ ในงานของ พมจ.ในพื้นที่ (เอื้อซึ่งกันและกัน)
- เชิญคุณทวีศักดิ์ ร่วมเป็นเป็นอนุกรรมการฟื้นฟูคนพิการ ซึ่งเป็นงานของ พมจ.
- พมจ. ช่วยเซ็นรับรองเอกสารเพื่อไปยื่นทำธุรกรรมต่อองค์กรอื่น

๒) อบจ. (คุณจุลพันธ์ ทับทิม)

- ให้งบประมาณสนับสนุนทำโครงการนวด ๓ รุ่น ๆ งบประมาณละ ๒๔๐,๐๐๐ บาท (ทาง อบจ. บริหารเงินเอง)
- ช่วยให้คำปรึกษา ในการทำงานโครงการ
- ช่วยเขียนโครงการ (โดยการพูดคุยร่วมกับคุณทวีศักดิ์)
- ช่วยทำเอกสารที่เอื้อต่อการทำงานโครงการ เช่น แบบฟอร์มลงทะเบียน การทำรายงานโครงการ

๓) กศน. (อ.ชโรทัย)

- ให้งบประมาณสนับสนุนทำโครงการนวด ๓ รุ่นๆ ละ ๙๐,๐๐๐ บาท
- เป็นแหล่งข้อมูลโครงการฝึกอาชีพต่างๆ ที่นอกเหนือจากอาชีพการนวด เพื่อนำมาฝึกให้กับคนตาบอด (ยังไม่ได้ฝึก หาข้อมูลไว้)
- ฝ่ายการศึกษาเชิญคุณทวีศักดิ์ เป็นครูสอนนวดในเรือนจำ
- เข้าร่วมกิจกรรม กศน. ตามโอกาส เช่น กศน. เชิญไปสาธิตการนวด

๔) ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน

- ให้คำปรึกษาเรื่อง ยกระดับฝีมือ (สอบใบประกาศนียบัตร)

๕) สปสช. จังหวัดนครสวรรค์ (คุณศิริชัย บัวนิ่ม)

- งบประมาณสนับสนุนโครงการเยี่ยมคนพิการในพื้นที่

กรณีการทำงานกับ อบจ.

การประสานงานความร่วมมือกับ อบจ.กำแพงเพชร

๑) เริ่มต้นรู้จักกับ อบจ.

“ท่าน นายกเคยมาที่ร้านนี้ แล้วได้มีโอกาสคุยกับท่าน เล่าให้ท่านฟังว่า ได้งบประมาณจาก กศน.มาจำนวนหนึ่ง สำหรับสอนนวดให้คนตาบอด แต่ยังไม่พอในการดำเนินงาน ท่านถามว่าขาดเงินเท่าไร เราก็บอกไป ท่านก็จัดงบประมาณสนับสนุนมาให้ จากนั้นก็สนับสนุนมาทุกปี เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ จากนั้นมาเวลาว่างงานอะไร ก็จะเชิญท่านมาร่วมงาน หรือมาเปิดงานสม่ำเสมอ...”

คุณทวีศักดิ์ แซ่เต๋น

นายกสมาคมคนตาบอดจังหวัดกำแพงเพชร

๒) โครงการที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก อบจ.

(๑) การอบรมเรื่องการวางแผนไทย

(๒) การสอนเดินด้วยไม้เท้า

๓) วิธีการทำงาน

- ติดต่อกับนายก อบจ. โดยตรง แล้วนำโครงการไปเสนอ
- ตามติดผลโครงการที่เสนอไปอย่างใกล้ชิด
- ตัวช่วยที่สำคัญคือ คุณน้อย (คุณัญญา บัวยิ้ม) นักบริหารทั่วไป ๗ กองกิจการสภา อบจ. กำแพงเพชร โดยให้ความช่วยเหลือดังนี้

ช่วยปรับแก้โครงการ

ช่วยให้คำปรึกษาหารือในการทำงานในโครงการ

ช่วยไปเยี่ยมเยียน

“...คุณทวีศักดิ์ เป็นคนมีความมุ่งมั่น ตั้งใจ ใจเย็น เราอธิบายอะไรเขาก็รับฟัง เวลาแถมมาเสนอโครงการ เมื่อมีการพูดคุยปรับแก้โครงการเขาก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี พูดคุยด้วยน้ำเสียงที่เรียบง่าย... เวลาแถมมาติดต่อกับ อบจ. ถ้าท่านนายกเห็นท่านจะขี้ออกหน้าว่า ...นั่นไง!!! ญาติเธอมาโน่นแล้ว... ทำงานด้วยแล้วทำให้เข้าใจคนตาบอดมากขึ้น มีอะไรก็อยากจะช่วย ช่วยแล้วรู้สึกดี รู้สึกมีความสุข มีเวลาก็จะแวะพาพ่อไปนวดที่ร้าน เวลาไปมีอะไรช่วยก็ได้ก็จะช่วย เช่น คนตาบอดในร้านไม่สบายก็จะพาไปให้ หรือบางครั้งก็ซื้ออาหารไปเลี้ยง นี่ ยังเคยฝากญาติตาดีไปเรียนนวดกับแกลเลย...”

คุณคุณัญญา บัวยิ้ม (คุณน้อย)

นักบริหารทั่วไป ๗ กองกิจการสภา อบจ. กำแพงเพชร

๔) ยุทธศาสตร์การทำงานของ อบจ.

อบจ. ได้สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำโครงการวางแผนไทยให้กับคนตาบอด เพราะเป็นช่องในการพัฒนาคุณภาพชีวิต การพึ่งตนเอง ในแต่ละปี ทาง อบจ. จะจัดงบประมาณสนับสนุนปีละกว่า ๒ แสนบาท ภายใต้การนำของนายจุลพันธ์ ทับทิม นายก อบจ. กำแพงเพชร

๕) ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการทำงานกับ อบจ.

จากการทำงานร่วมกัน คุณทวีศักดิ์กล่าวว่า “ทาง อบจ. เป็นกำลังสำคัญในการทำงานของพวกเราอย่างมาก ทำให้เราได้ช่วยเหลือคนพิการหลายๆ คน ทั้งการฝึกอาชีพ การวางแผนไทย การฝึกไม้เท้า เราหวังว่าจะช่วยให้คนที่ยังไม่ได้ฝึกอาชีพได้ออกมาฝึกอาชีพให้มากขึ้น เพื่อให้มีรายได้ สามารถพึ่งตนเองได้ต่อไป”

เงื่อนไข / องค์ประกอบสู่ความสำเร็จ ในการติดต่อประสานงาน

(กรณีติดต่อกับ อบจ.)

- ๑) ระดับนโยบาย ผู้บริหาร (นายก อบจ.) เปิดใจ เปิดทางให้ความช่วยเหลือ
- ๒) ความพร้อม ความชัดเจนในแผนงานโครงการที่นำเสนอ
- ๓) การเข้าพบด้วยตัวเองของผู้ขอทุน (เสนอโครงการ ติดตามผลการอนุมัติโครงการอย่างต่อเนื่อง)
- ๔) การเปิดใจยอมรับเกณฑ์ กติกา ของผู้ให้การสนับสนุน (อะไร ได้ ไม่ได้ ข้อเสนอแนะและทางออกร่วมกัน)
- ๕) ผู้เสนอโครงการ มีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการทำงาน

- ๖) บุคลิกภาพในการติดต่อประสานงาน เป็นคนสุภาพ ใจเย็น เรียบง่าย รับฟัง
- ๗) เจ้าหน้าที่ที่ประสานงาน มีใจ เห็นใจ ต่อคนพิการ ช่วยดำเนินการเกื้อหนุนในเรื่องต่างๆ ตามโอกาส เช่น การให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยปรับโครงการให้เข้าตามเกณฑ์ หลักการ
- ๘) เมื่อได้รับการอนุมัติไปแล้วมีการปฏิบัติตามโครงการ ตามเงื่อนไข กติกาในโครงการ
- ๙) มีการรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการอย่างสม่ำเสมอ
- ๑๐) โครงการเป็นโครงการทำจริง โปร่งใส ตรวจสอบได้ เห็นผลงาน
- ๑๑) เนื่องจากเป็นผู้การตามนัด จึงต้องมีผู้ช่วยในการติดต่อประสานงาน คือ
 - คนช่วยทำเอกสาร
 - คนช่วยในเรื่องการเดินทาง
 - คนช่วยในการให้คำปรึกษาหารือ

ปัจจัยเงื่อนไขที่เอื้อต่อการทำงาน

๑) ตัวบุคคล

- (๑) มีประสบการณ์ชีวิตตั้งแต่เด็ก (เส้นทางชีวิต เป็นคนที่กล้าออกไปท่องโลก และพบปะผู้คน) ทำให้มีบุคลิกที่กล้าคิด กล้าทำ กล้าที่จะพูดคุยกับผู้คน และเข้าหาหน่วยงานต่างๆ
- (๒) มีการลงพื้นที่ไปพบ สัมผัส ช่วยเหลือคนตาบอดด้วยตนเอง
- (๓) มีการติดตามและเกาะติดคนตาบอด ทั้งที่ได้รับความช่วยเหลือไปแล้ว และที่ยังไม่ได้รับความช่วยเหลือ
- (๔) ชอบฟังวิทยุ ติดตามข้อมูลข่าวสารต่างๆ เวลาได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับคนตาบอดหรือหน่วยงานที่จะให้การสนับสนุนคนตาบอด จะพยายามติดตามรายละเอียดและประสานงาน เพื่อขอรับการสนับสนุนต่อไป
- (๕) มีหลักในการทำงานคือ “ตั้งใจในการทำงาน ไม่ท้อแท้ ไม่แข่งกับใคร ก็จะไม่มีปัญหา กับใคร”

๒) มีการติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสร้างความร่วมมือและดึงทรัพยากรจากหน่วยงานมาหนุนเสริมการทำงาน ได้แก่

- (๑) องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร
- (๒) ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดกำแพงเพชร
- (๓) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกำแพงเพชร
- (๔) กรมพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดกำแพงเพชร
- (๕) กรมการจัดหางานจังหวัดกำแพงเพชร
- (๖) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สาขาเขตพื้นที่นครสวรรค์

๓) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชรเข้าใจและมองเห็นความสำคัญของคนพิการและองค์กรของคนพิการ จึงให้การสนับสนุนและความร่วมมือในการดำเนินงาน

“คนพิการควรได้รับโอกาสเหมือนคนทั่วไปอยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนพิการ คนตาบอดที่เป็นคนในท้องถิ่นของเราเอง ยิ่งถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องเข้าไปดูแล...”

คุณจุลพันธ์ ทับทิม

นายก อบจ.กำแพงเพชร

๔) มีเครือข่ายคนตาบอดที่ทำงานร่วมกัน หรือให้ความช่วยเหลือในการทำงาน

- (๑) สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย
 - คุณสมชาย ปัญญ์เอวงค์ (อดีตนายกสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย)
 - สนับสนุนเครื่องคอมพิวเตอร์ ๑ ชุด
- (๒) สถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา
 - ผอ.กิตติพงศ์ สุทธิ
 - ให้คำแนะนำ
 - ส่งตัวอย่างโครงการอื่นมาให้ดูเป็นแนวทางในการเขียนโครงการ
 - สนับสนุนงบประมาณในการทำโครงการ
- (๓) สมาคมคนตาบอดจังหวัด
 - จังหวัดพิษณุโลก
 - จังหวัดพัทลุง
- (๔) ทีมประสานงาน
 - คุณแหวเดือน (เจ้าหน้าที่สมาคมประจำภาคคนตาบอด ภาคเหนือตอนล่าง)
 - ช่วยเขียนโครงการ / ปรับแก้โครงการ
 - คุณอ้ออด (ครูสอนเดินไม้เท้าชาวคนตาบอด)
 - ช่วยสอนคอมพิวเตอร์

๕) มีที่ปรึกษา แนะนำในการทำงาน

- (๑) คนตาบอด ได้แก่
 - ลุงช่วง : นายกสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง
 - คุณสมบูรณ์ คุณศุภิตา : จังหวัดพิษณุโลก
- (๒) หน่วยงาน ได้แก่
 - คุณคุณัญญา บัวยิ้ม นักบริหารทั่วไป ๗ กองกิจการสภา อบจ.
 - อาจารย์ชโลทัย จาก กศน.กำแพงเพชร

๖) มีผู้ช่วยในการทำงาน

- (๑) ภรรยา คือ คุณอนงค์ มีส่วนช่วยในการทำงานดังนี้
 - ทำอาหารเลี้ยงคนตาบอดที่มาอบรมอยู่ในโครงการฯ
 - ดูแลคนตาบอด เรื่องการอยู่การกิน การช่วยเหลือตัวเองเบื้องต้น
 - ช่วยขับรถให้ เช่น พาลงพื้นที่ พาไปประชุม
 - ช่วยทำบัญชี
- (๒) ลูกชาย (ลูกคุณอนงค์)
 - ช่วยขับรถให้ เช่น พาลงพื้นที่ พาไปประชุม
- (๓) ลูกศิษย์
 - ลงพื้นที่ไปช่วยค้นหาคนตาบอด เช่น คุณฉลาด
 - ไปประชุมแทนในบางครั้ง เช่น คุณวิโรจน์ คุณสวัสดิ์
 - ไปออกบูธสาริตการนวด
 - ช่วยพิมพ์งาน เช่น น้องอ้อม (ตาดี) แต่มีแฟนเป็นคนตาบอด (เป็นลูกศิษย์ คุณทวีศักดิ์)
- (๔)ญาติ
 - ช่วยขับรถให้ เช่น น้องเกาเหมย หรือน้องตัน ซึ่งเป็นหลานของคุณทวีศักดิ์ น้องตันเป็นคน

ตาดีแต่พิการซ้ำซ้อนด้านอื่น (อวัยวะไม่สมบูรณ์) และมีแฟนเป็นคนตาบอด (เป็นลูกศิษย์ คุณทวีศักดิ์)

๗) ปัญหาความขัดแย้งในองค์กรและในพื้นที่มีน้อย เนื่องจาก

- (๑) เป็นคนที่ทำงาน ทำจริง ตลอดเวลาที่ทำงานมา (๗-๘ปี) มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ชัด มีคนให้ความเชื่อถือ
- (๒) เป็นคนกว้างขวาง เป็นที่รู้จักของหน่วยงานและคนทั่วไป ทำให้ได้รับความร่วมมือในการทำงานดี
- (๓) มีลูกศิษย์ลูกหามาก ทั้งที่อยู่ในองค์กร คือ ประกอบอาชีพหมวดที่สมาคม และที่ออกไปประกอบอาชีพ (วางแผนโบราณ) ภายนอก ซึ่งส่วนใหญ่จะรู้จักสัมพันธ์กันดี เพราะต่างเป็นลูกศิษย์ของคุณทวีศักดิ์ เหมือนกัน (ไม่มีปัญหาเรื่องการแย่งลูกค้า)

◀ เรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา : จังหวัดพัทลุง

ทางที่มจังหวัดพัทลุงออกไปนั่งพร้อมเพียงกันด้านหน้าของห้องประชุม ไล่เรียงมาตั้งแต่คุณทวี คุณเมธาวิ คุณดวงใจ คุณช่วง และคุณประยูร โดยมีคุณดวงใจเป็นต้นเสียงกล่าวนำประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของคนตาบอดจังหวัดพัทลุงว่า “เป็นการริเริ่มของชายคนหนึ่ง ที่มุ่งมั่นฝ่าฝืน อะไรเป็นแรงบันดาลใจในการทำงานของเขา เขาคิดอะไร หลายท่านคงสงสัยว่าเขาเป็นใคร ขอเชิญพบกับคุณช่วง เรื่องจันทร์ และที่มงานค่ะ”

ลุงช่วงเริ่มเล่าความเป็นมาตั้งแต่ที่ตัวเองตาบอด ต้องต่อสู้กับตัวเองและสังคม จนพัฒนาการมาเป็นนายกสมาคมของคนตาบอดจังหวัดพัทลุง ตามด้วยเสียงจากผู้บุกเบิกรุ่นแรกๆ คือ คุณประยูร หรือพี่ยูร “ก่อนที่จะมารู้จักกับลุงช่วง ผมนึกว่าผมเป็นคนตาบอดที่เก่งที่สุดอยู่คนเดียว มาเจอลุงช่วง ผมต้องยอมรับว่า ลุงช่วงเก่งจริง ๆ และเราก็กางานด้วยกันอย่างมีความสุข”จากนั้นก็ตามด้วย คุณเมธาวิ ซึ่งเป็นน้องใหม่ที่เข้ามาในโครงการพี่ช่วยน้องได้ ๕ เดือน “ตั้งแต่เกิด ตัวเองไม่เคยออกจากบ้านเลย พอออกมาแล้วพบว่า ชีวิตมีความสุขมากขึ้น ได้พบกับสิ่งดีๆ หลายอย่าง มีโลกที่กว้างขึ้น”

ลุงช่วงเล่าเรื่องสวัสดิการว่า “เงินที่นำมาจัดสวัสดิการมาจากหลายแหล่ง คนที่ได้รับสวัสดิการจะต้องเป็นสมาชิกสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง สวัสดิการตรงนี้เราให้ตั้งแต่เกิดจนตาย เมื่อสมาชิกหรือหมอนวดมีรายได้ จะเอาเงินไปไว้ที่ไหน ก็เลยจัดตั้งเป็นธนาคารชุมชนคนตาบอดด้วย” พี่ยูรเสริมว่า “เราตั้งธนาคารชุมชนคนตาบอดมาได้ ๔ เดือน ผมฝากไปกว่า ๓ หมื่นบาท”

ลุงช่วงเล่าเรื่องการก่อตั้งสมาคมพิการทุกประเภทจังหวัดพัทลุงต่อไปว่า “เวลาลงพื้นที่ เราไม่ได้พบคนตาบอดอย่างเดียว เราจะเดินไปเสียได้อย่างไร แม้จะช่วยอะไรเบื้องต้นไม่ได้ เราก็ให้กำลังใจเขา แต่ก็คิดอยู่เสมอว่า คนพิการเหล่านี้จะต้องมีองค์กรของเขาเอง เพื่อดูแลกันเอง เพื่อให้เขามีอาชีพ มีรายได้ เช่นเดียวกับองค์กรของคนตาบอด”

คุณดวงใจเล่าเรื่องการจัดตั้งชมรมเพิ่มพูนพลังคนพิการทุกอำเภอในจังหวัดพัทลุงว่า “เราใช้รูปแบบความร่วมมือในการทำงานแบบไตรภาคี คือ คนพิการ ภาครัฐ และภาคท้องถิ่น มาขับเคลื่อนเรื่องงานคนพิการ โดยมี สวพท.เป็นศูนย์หรือแม่ข่ายเชื่อมโยงการทำงานนี้ เรามีคณะทำงาน มีการยกย่องยุทธศาสตร์การทำงาน และมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานตลอด”

พี่ยุร “ผู้นำองค์กรจะต้องมีวิสัยทัศน์ เรามีวิทยากร มาฝึกมาสอนเทคนิคการขาย เราคิดอะไร จะทำอะไร เราจะต้องขายได้ด้วย” คุณดวงใจ “เราลงพื้นที่ทุกอำเภอ อำเภอไหนอ่อนเรื่องอะไร เราจะหาวิทยากรหรือ กระบวนการมาเสริมให้เขา”

คุณทวี ประธานชมรมเพิ่มพูนพลังคนพิการอำเภอ ปากพยอม เสริมว่า “ในการทำงานเราต้องศึกษาข้อมูล ผมเริ่มจากการไปเข้าร่วมเวทีและศึกษา ข้อมูลจากเวทีก่อน ผมได้เรียนรู้มากเมื่อมาพบกับลุงช่วง”

คุณช่วง เล่าปิดท้ายว่า “ผมขออนุญาติจากที่ประชุมเพื่อนำเงินไปลงทุนซื้อพันธบัตร ๑ แสนบาท และไปซื้อที่ดิน เพื่อตั้งโรงงานผลิตคนตาบอด หรือศูนย์การเรียนรู้สาธิตอาชีพ ซึ่งมีทั้ง โรงเรียนสอนปรับพื้นฐานเด็กตาบอดที่จะออกไปเรียน หรือเข้าสังคม เป็นที่ตั้งสำนักงานสมาคม ฯ เป็นธนาคาร เป็นร้านนวด ผลิตกายอุปกรณ์ไม้เท้า รถโยก เราตั้งหมายว่า จะให้คนพิการทุก ประเภทมาผลิตเพื่อป้อนโรงพยาบาล นี่คือเป้าหมายของสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง... สิ่ง ที่ประทับใจคือ ภูมิใจที่ได้ทำตัวให้เป็นประโยชน์กับคนตาบอด คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสใน สังคม สิ่งใดที่จะช่วยได้ ก็ยินดีจะทำ เพราะนี่คือความสุขของผม และดีใจที่ได้เห็นคนตาบอด จังหวัดพัทลุงได้อยู่ดีมีความสุขมากขึ้นกว่าเดิม”

คุณดวงใจ สรุปว่า “เราต้องร่วมกันทั้งสังคมเพื่อขับเคลื่อนงานของคนพิการ ดังพระราช ดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า...”

เมื่อการนำเสนอของจังหวัดพัทลุงผ่านไป คุณทรงพลก็สรุปความรู้และพากลุ่มพูดคุย เกี่ยวกับเรื่องสวัสดิการว่า “ที่มาของรายได้ มาจาก ๔ แหล่งคือ ๑. การสมทบจากคนตาบอดที่มี รายได้แล้ว ๒. สลากกินแบ่งรัฐบาล ๓. ร้านนวด และ ๔. การทอดผ้าป่า ซึ่งสวัสดิการก็มีหลาย ประเภท จนมาจัดตั้งธนาคารชุมชนคนตาบอด ถ้าหากสมาคมสามารถจัดตั้งสวัสดิการได้ก็จะเป็นที่เชื่อถือแก่สมาชิกอย่างมาก”

คุณอุทัย จากจังหวัดอุดรธานี แสดงความชื่นชมทั้งสองกรณี และมีข้อสังเกตว่า “ลุงช่วง เน้นการมีส่วนร่วมจากคณะกรรมการและสมาชิก และยึดถือและปฏิบัติตามระเบียบอย่าง

เคร่งครัด ถือเป็นปัจจัยความสำเร็จอย่างหนึ่ง” และมีคำถามว่า “๑. ในเรื่องการจัดเก็บ จัดการ เรื่องเอกสาร ดำเนินการอย่างไร ๒. มีวิธีการเสาะแสวงหาแหล่งทุนอย่างไร”

ลุงช่วง อธิบายว่า “สมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง มีเจ้าหน้าที่ ๒ คน คือ เจ้าหน้าที่ที่ดูแลร้านนวด และเจ้าหน้าที่ที่ดูแลเอกสาร งานสื่อต่างๆ และยังเป็นครูสอนการใช้ไม้เท้าด้วย” คุณกิตติพร จึงเสริมว่า “มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกอย่างของสมาคม”

คุณทวีศักดิ์ อธิบายต่อว่า “สมาคมเพิ่มจัดตั้ง ยังไม่มีเจ้าหน้าที่ เลยใช้เจ้าหน้าที่เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ยังได้อาศัยเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานมาช่วยบ้าง”

อาจารย์สุเวทย์ แสดงความคิดเห็นว่า “ดีใจที่ได้เห็นความเจริญก้าวหน้าของทั้งสองจังหวัด”

คุณทองดี อดีตนายกสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย เสริมว่า “ได้ฟังแล้ว แม้จะตายตอนนี้ ก็ตายตาหลับ นึกถึงคำพูดหนึ่งที่ว่า คนตาบอดเรา ถ้าไม่มีมือองเท้า ถ้าไม่ชี้แจงรับรองว่าไม่อดตาย ยิ่งถ้ามีเพื่อนร่วมคิดร่วมทำทั่วประเทศแล้ว อย่างลืมนะ ไม่มีใครรักเรา เท่าคนตาบอดรักกันเอง”

คุณสถาป “ขอชื่นชมทั้งสองจังหวัด และสนใจแผนการดำเนินงาน การบริหารของลุงช่วง ก็มาคิดว่า เรายังไม่แก่ บางอย่างเราน่าจะนำไปเลียนแบบได้”

คุณนิพนธ์ “กรณีการทำงานประสานกับหน่วยงาน ในส่วนของสมุทรสงครามเข้าไปเชื่อมต่อไม่ยาก เพราะรู้จักคนในจังหวัดเยอะมาก แต่คนตาบอดในจังหวัดเรามีน้อย ตอนนี้เรามีแนวคิดที่จะจัดสวัสดิการในชุมชน กำลังคิดว่าจะจัดสวัสดิการอย่างไรให้สอดคล้องกับชุมชนท้องถิ่น และต่อไปจะขยายให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด”

จากนั้นคุณทรงพลสรุปปัจจัยความสำเร็จในการทำงานของลุงช่วง และอ่านบทกลอนปิดท้าย และฝากข้อคิดไว้ว่า สิ่งที่ดีมีอยู่ในทุกคนทุกพื้นที่ เพียงแต่เราจะเก็บเกี่ยวและนำมาปรับใช้เพื่อพัฒนาตนเองและงานให้ดีขึ้นอย่างไร

ผอ.กิตติพงศ์ ปิดท้ายว่า “วันนี้ขอขอบคุณทีมภคินีศึกษาทั้งสองจังหวัด และสมาชิกคนตาบอดทุกจังหวัดที่ได้นำสิ่งดีๆ มาแลกเปลี่ยนกัน สำหรับวันพรุ่งนี้จะมีสองหน่วยงานที่อยู่ใกล้เคียงเรามาพูดคุยเพื่อหาแนวทางการทำงานร่วมกันต่อไป”

(ผอ.กิตติพงศ์ หรือจะนอกรอบกับสมาชิกว่า คำวันนี้เราจะทำอะไร เราจะปลีกวิเวกคนเดียว หรือ เราอยากจะปลีกวิเวกร่วมกันที่ห้องประชุม ถ้าใครอยากจะมาปลีกวิเวกร่วมกัน ขอเสียงหน่อย (เงื้อมกริบ) แล้วใครอยากจะไปปลีกวิเวกที่อื่น (เสียงปรบมือดังขึ้นพร้อมกันโดยไม่มีได้้นัดหมาย) ก็เป็นอันว่าคำคืนนี้ ก็ปล่อยให้เป็นไปตามอัธยาศัย...)

ข้อมูลเพิ่มเติม...

สมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนจังหวัดพัทลุงให้จัดตั้งสมาคมฯ เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๕ ปัจจุบัน สมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุงมี นายช่วง เรืองจันทร์ เป็นนายกสมาคมฯ มีคณะกรรมการบริหาร ๖ คน คณะกรรมการอำนวยการ จำนวน ๑๑ คน มีเจ้าหน้าที่สมาคมฯ ๑ คน และเจ้าหน้าที่ร้านนวดแผนไทย ๑ คน มีสมาชิกจำนวน ๑๓๐ คน ในจำนวนคนตาบอดทั้งจังหวัดพัทลุง มีจำนวน ๔๗๗ คน

☞ เส้นทางชีวิต...ช่วง เรืองจันทร์

ช่วง เรืองจันทร์ เป็นลูกนายช่วยกับนางฮั่น เรืองจันทร์ มีพี่น้อง ๗ คน นายช่วง เรืองจันทร์ เป็นลูกคนสุดท้อง พี่เพ็ญเป็นคนที่บวชเป็นภิกษุชื่อเจ้าเงาะเมือง จังหวัดพัทลุง มีนิสัยชอบช่วยเหลือสังคมตามแบบของแม่ที่คล้ายกับเป็นนักสังคมสงเคราะห์ประจำหมู่บ้าน และได้นิสัยรักความสะอาด ละเอียดถี่ถ้วน รอบคอบมาจากพี่ชายที่ทำงานเป็นสมุหบัญชี ของกองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดพัทลุง

หลังจากจบการศึกษาที่โรงเรียนช่างไม้ที่พัทลุงแล้ว เข้ารับราชการเป็นตำรวจได้ระยะหนึ่ง ประกอบกับลักษณะนิสัยประจำตัวที่ไม่ชอบความไม่เป็นธรรม จึงหันมาทำงานที่สำนักงานที่ดินจังหวัดพัทลุง ทำได้ประมาณสามสี่ปี เมื่อประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์ จึงย้ายมาทำงานที่สถานธนาจรรย์ เทศบาลเมืองสตูล เมื่อภรรยาเสียชีวิตในอีกสองปีต่อมา ในเวลาไม่นานตนเองก็ต้องมาประสบอุบัติเหตุอีกครั้ง...

ช่วง เรืองจันทร์ มีบุตร ๔ คน เป็นผู้หญิง ๑ คน ผู้ชาย ๓ คน ในช่วงที่ประสบอุบัติเหตุรักต้องสูญเสียดวงตาทั้งสองข้าง ชีวิตตกทุกข์ได้หมด จนเกือบคิดสั้น เนื่องจาก หนึ่งคือ รับสภาพตัวเองไม่ได้ และสองคือ ไม่อยากจะเป็นภาระของครอบครัว แต่เมื่อมาคิดเปรียบเทียบถึงบ้าน หากตนเองเป็นเสา ภรรยาเป็นคาน เมื่อต้องเสียทั้งคู่แล้ว ลูกจะอยู่ได้อย่างไร ประกอบกับการได้รับกำลังใจจากครอบครัว ทั้งแม่ พี่ชาย พี่สาว และลูกๆ จึงเกิดกำลังใจที่จะอยู่ต่อและต่อสู้อีกครั้งหนึ่ง...

ในช่วงที่พักฟื้นอยู่ที่บ้าน มักมีเพื่อนบ้านแวะเวียนมาเล่าสารทุกข์สุขดิบให้ฟัง ในเวลาไม่นานที่บ้านก็ได้กลายเป็น แหล่งข้อมูลข่าวสารของหมู่บ้าน โดยพวกผู้ชายมักจะมาพูดคุยเรื่องการประกอบอาชีพ การเมือง ส่วนผู้หญิงจะมารบายนความทุกข์ จึงให้คำปรึกษาแนะนำไป และมีการลงนำไปปฏิบัติ จนได้สมญานามว่าเป็น “ตาแนะ” เนื่องจากมีพื้นฐานความคิดที่ว่า “ทุกข์ของคนอื่นคือทุกข์ของเรา” จึงชอบที่จะช่วยเหลือแนะนำผู้อื่น ซึ่งจากปัญหาที่ผู้คนมักมาเล่าให้ฟัง เมื่อสรุปประมวลแล้วส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาเรื่องการเงิน จึงได้เสนอแนวความคิดริเริ่มจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่างๆ ในเวลาต่อมา เช่น กองทุนพัฒนาอาชีพ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ และในเวลาเดียวกันนี้ยังได้เป็นแกนนำในการเคลื่อนไหวต่อต้านการกระเบิดภูเขาเจียก ในนามของกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตำบลเขาเจียก จนประสบความสำเร็จ เนื่องจากภูเขาสูงนี้มีถ้ำ มีพระพุทธรูปปางพุทธไสยาสน์ และปางต่างๆ อีกจำนวน ๓๘ รูป ที่กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนไว้ ซึ่งหากมีการทำลายภูเขาสูงนี้จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประชาชนและสิ่งแวดล้อม (มลพิษทางอากาศ) และต่อมาเมื่อปี ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นปีที่รัฐบาลได้ประกาศให้เป็นปีส่งเสริมอาชีพคนพิการ ก็ได้เข้าไปฝึกอบรมคนพิการ และได้เข้าไปฝึกอาชีพนวดแผนไทย และร่วมกับ

เพื่อนที่เรียนด้วยกันก่อตั้งสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง ด้วยแนวคิดที่ว่า เราจะต้องทำสมาคม ทำชมรมยังไม่เข้มแข็งพอ โดยมีแรงบันดาลใจคือ เปรียบเทียบกับตัวเองหลังที่พ่อแม่เสียชีวิตแล้ว เราจะอยู่อย่างไร แล้วคนตาบอดอื่นล่ะ เขาจะอยู่อย่างไร เพราะฉะนั้นเขาจะต้องมีรายได้ ตรงนี้ ดลบันดาลใจให้เราต้องทำงานเพื่อคนตาบอด เพราะรู้ว่าคนตาบอดต้องลำบากเมื่อหมดพ่อหมดแม่แล้ว...

ความใฝ่ฝันของช่วง เรื่องจันทร์ ในตอนที่อายุ ๖๑ ปี คือ การจัดตั้ง ศูนย์การเรียนรู้สาธิตอาชีพ โดยมีทั้งการสอนวาด ฝึกอาชีพเสริมต่างๆ จัดระบบสวัสดิการ สหกรณ์ ธนาคารชุมชนคนตาบอด โดยจะดำเนินการในลักษณะที่ครบวงจร

ลำดับเวลา...บทเส้นทางชีวิต ช่วง เรื่องจันทร์

วัน เดือน ปีเกิด	วันอาทิตย์ ๒๒ มิถุนายน ๒๔๙๐
พ.ศ. ๒๔๙๗ – ๒๕๐๑	ตอนอายุ ๗ ปี เข้าศึกษาที่โรงเรียนวัดโคกชงาย ตำบลเขาเจ็ยก อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๔
พ.ศ. ๒๕๐๑ – ๒๕๐๗	เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนช่างไม้ ชั้น ม. ๑ - ม.๓ และ มศ. ๑ - มศ.๓ จากนั้นเรียนต่อชั้น ม. ปลายที่โรงเรียนช่างไม้อีกปีกว่า แต่เรียนต่อไม่จบ
พ.ศ. ๒๕๑๑	เริ่มทำงานครั้งแรกที่สถานีตำรวจภูธรจังหวัดพัทลุง ในปีเดียวกันนี้ก็แต่งงานกับภรรยาคนแรก มีลูกด้วยกันต่อมา ๔ คน ทำงานอยู่ที่นี้ ๖ ปี ในยศพลตำรวจ แต่เนื่องจากอุปนิสัยของผู้กำกับ การตำรวจที่ไม่ตรงกับอาชีพ จึงขอลาออก
พ.ศ. ๒๕๑๖	ทำงานเป็นลูกจ้างที่สำนักงานผู้ตรวจการราชการท้องถิ่นจังหวัดพัทลุง
พ.ศ. ๒๕๑๗	บรรจุเป็นข้าราชการที่สำนักงานที่ดินจังหวัดพัทลุง
พ.ศ. ๒๕๒๐	ทำงานที่นี่ได้ประมาณ ๔ ปี เกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์ พร้อมกับภรรยา และหลังจากที่พักรักษาตัวแล้ว ก็ออกมารับราชการต่อที่สถานธนาภิบาล เทศบาลเมืองสตูล
พ.ศ. ๒๕๒๑	ภรรยาคนแรกเสียชีวิต
พ.ศ. ๒๕๒๖	เกิดอุบัติเหตุทางความรัก ทำให้สูญเสียดวงตาทั้งสองข้าง ทำให้ต้องกลับมาพักฟื้นอยู่ที่บ้านที่พัทลุง
พ.ศ. ๒๕๓๐	ตั้งสติได้ เข้าวัดเพื่อปรับสภาพร่างกายและจิตใจและไปสนทนาธรรมกับพระ และพบปะพูดคุยกับเพื่อนฝูง
พ.ศ. ๒๕๓๔ – ๒๕๓๕	ลูกทุกคนเริ่มเรียนจบ มีงานทำ และพ่อแม่เสียชีวิต
พ.ศ. ๒๕๓๘	เข้ารับการรักษาตัวอีกครั้งที่โรงพยาบาลประจำจังหวัดพัทลุง และได้พบกับคุณเพ็ญศรี ชูเผือก และเริ่มต้นใช้ชีวิตคู่อีกครั้ง
พ.ศ. ๒๕๓๙	เป็นปีแห่งการระดมทุน
พ.ศ. ๒๕๓๙	จัดตั้งกองทุนพัฒนาอาชีพ
	เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนงานของกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตำบลเขาเจ็ยก ต่อต้านการระเบิดภูเขาเจ็ยกของนายทุน จนประสบความสำเร็จ จากนั้นก็เป็นแกนนำในการเคลื่อนไหวเรื่องการทำบันไดขึ้นเขาเจ็ยก เณลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พ.ศ. ๒๕๔๑	ทรงมีพระชนมายุครบ ๗๒ พรรษา
พ.ศ. ๒๕๔๒	ปรับจากกองทุนพัฒนาอาชีพเป็นกลุ่มที่เน้นเรื่องการออมด้วย
พ.ศ. ๒๕๔๕	จัดตั้งเป็นกองทุนสัจจะออมทรัพย์ โดยมีบทบาทเป็นที่ปรึกษา
	เข้ารับการฝึกอบรมหนวดแผนไทย เป็นเวลา ๔ เดือน
	จัดตั้งสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง
พ.ศ. ๒๕๔๘	ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานราชการ ผลักดันจนเกิดสมาคมพิการ
	ทุกประเภทจังหวัดพัทลุง
พ.ศ. ๒๕๔๙	ได้รับรางวัลคนพิการดีเด่นประจำปี ๒๕๔๙ จากสภาสังคมสงเคราะห์
	แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งเป็นรางวัลที่เป็นเกียรติ
	ประวัติและกำลังใจที่จะทำงานเพื่อคนตาบอดเพิ่มเท่าทวีคูณ
พ.ศ. ๒๕๕๐	จัดซื้อที่ดินเพื่อสร้างศูนย์การเรียนรู้และสาธิตอาชีพคนตาบอดจังหวัด
	พัทลุง
 กิจกรรมที่ทำ	
๑. การสำรวจข้อมูลคนตาบอด และค้นหาคนตาบอด ๒. การสงเคราะห์ ช่วยเหลือ และพัฒนาเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้	
เนื้อหากิจกรรมที่จัดฝึกอบรมคือ	
๑) การใช้ไม้เท้าขาว ๒) การเขียนอ่านอักษรเบรลล์ ๓) การนวดแผนไทย ๔) การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน	
*สำหรับคนตาบอดที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เช่น พิกัดซ้ำซ้อน ป่วยเป็นโรคร้าย รวมทั้งผู้สูงอายุ ที่อยู่กับบ้าน ทางสมาคมฯจะออกเยี่ยมและให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ นำอาหาร สิ่งของเครื่องใช้ ที่จำเป็นและช่วยเหลือด้านงบประมาณเป็นครั้งๆ ไป	
๓. การจัดระบบสวัสดิการแก่สมาชิกคนตาบอด ๔. การจัดตั้งธนาคารชุมชนคนตาบอด มีลูกค้ากว่า ๓๐ รายแล้ว มีเงินทุนหมุนเวียนกว่าแสนบาท ๕. การมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆ กับสังคม เช่น	
๑) การบริการนวดการกุศล, การบริการนวดฟรีแก่ประชาชนร่วมกับหน่วยเคลื่อนที่ของ ท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ๒) การร่วมบริจาคโลหิต ๓) การร่วมแข่งขันกีฬาคคนพิการภาคใต้ ๔) การออกเยี่ยมคนตาบอดที่ประสบภัยน้ำท่วม ๕) การจัดงานทอดผ้าป่ามหากุศล ๖) การจัดงานรณรงค์การใช้ไม้เท้าขาว ๗) การสร้างบ้านให้กับคนตาบอด ๘) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ	
ตาราง แสดงโครงการที่ดำเนินการและหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน	

ที่	โครงการ	แหล่งสนับสนุน	ปีที่ดำเนินงาน	ผู้เข้ารับการอบรม / ผู้ผ่านการอบรม
๑	โครงการนวดแผนไทย	กศน.พัทลุง	๒๕๔๖	๑๒ / ๑๐
๒	โครงการอบรมดนตรีสากล	วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง เทศบาลเมืองพัทลุง	๒๕๔๖	-
๓	โครงการนวดแผนไทย	กศน.พัทลุง	๒๕๔๗	๑๒ / ๙
๔	โครงการนวดแผนไทย	เทศบาลเมืองพัทลุง	๒๕๔๗	๑๔ / ๑๒
๕	โครงการนวดแผนไทย	อบจ.พัทลุง	๒๕๔๘	๑๒ / ๑๐
๖	โครงการสอนทักษะการใช้ ไม้เท้าขาว	อบจ.พัทลุง	๒๕๔๘	๒๐
๗	โครงการนวดแผนไทย	กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคน พิการ	๒๕๔๙	๑๒ / ๑๐
๘	โครงการสอนทักษะการใช้ ไม้เท้าขาว	สปสช.พัทลุง	๒๕๔๙	๒๐
๙	โครงการรณรงค์การใช้ไม้ เท้าขาว	สปสช.พัทลุง	๒๕๔๙	๘๐
๑๐	โครงการนวดแผนไทย	กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคน พิการ	๒๕๕๐	๑๐ / ๘

ตอนนี้มีลูกศิษย์ที่เรียนจบเรื่องการนวดแผนไทยไปแล้วกว่า ๘๐ คน และออกไปประกอบอาชีพ มีรายได้สามารถเลี้ยงตนเองได้ ถ้ารวมสตรีด้วยโอกาสด้วยก็มีจำนวนกว่า ๑๐๐ คน ซึ่งมีข้อกำหนดว่า คนที่ออกไปประกอบอาชีพข้างนอกปีหนึ่งจะต้องช่วยสมทบให้กับสมาคมฯ ปีละ ๓๐๐ บาท เพื่อเอาไว้เป็นทุนสำหรับคนที่มาเรียนนวดแผนไทยแต่ไม่มีโครงการ (ไม่มีงบประมาณจากหน่วยงานมาสนับสนุน) โดยใช้รูปแบบพี่ช่วยน้อง หรือพี่สอนน้อง คือ ใช้หมอนวดที่มีในร้านผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาสอน

☞ กรณีการจัดสวัสดิการ

ร้านนวดของสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง มีรายได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายต่างๆ แล้ว รายได้ที่เหลือนำมาบริหารจัดการเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิกคนตาบอด

ปัจจุบัน มีหมอนวดประจำร้าน ๘ คน (หมอนวดที่เรียนจบแล้ว ต้องไปสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน) มีรายได้หลังหักเข้าสมาคมแล้วประมาณ ๖,๐๐๐ – ๘,๐๐๐ บาท/เดือน/คน ซึ่งทางสมาคมได้ทำประกันสังคมให้ด้วย

สำหรับการให้สวัสดิการแก่สมาชิกเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๔๙ – สิงหาคม ๒๕๕๐ มีผู้รับบริการทั้งสิ้น ๕๑ คน เป็นเงินทั้งสิ้น ๔๔,๘๔๘ บาท โดยมีรายละเอียดของประเภทการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกดังนี้

ตาราง แสดงสวัสดิการของสมาชิกคนตาบอดจังหวัดพัทลุง

ที่	ประเภทสวัสดิการ	จำนวนเงิน (บาท)
๑	การช่วยเหลืองานแต่งของสมาชิก	๑,๐๐๐
๒	การช่วยเหลือการคลอดบุตร	๑,๐๐๐
๓	ทุนการศึกษาบุตรคนตาบอด	๒,๐๐๐
๔	ค่ารักษาพยาบาลการใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนหรือคลินิก (ปีละ)	๒,๐๐๐
๕	การช่วยเหลือผู้ประสบความเดือดร้อนเฉพาะหน้า	๕๐๐
๖	การฃาปนกิจศพสมาชิก (รายละเอียด) *นำหลักฐานที่ทางราชการออกให้มา ยื่นภายใน ๖๐ วันนับจากเสียชีวิต	๓,๐๐๐
๗	เปิดบริการธนาคารชุมชนคนตาบอด โดยรับฝากและให้กู้แก่สมาชิก	

๑. ที่มาของวิธีคิด วิธีการจัดสวัสดิการ

- การรับฟังข้อมูลข่าวสารอยู่ตลอดเวลา
- การสังเกต เรียนรู้จากปัญหาที่เกิดขึ้น
- การปรึกษาหารือสอบถามความคิดเห็นกับกรรมการ และหมอนวดในร้าน

๒. ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดสวัสดิการ

- ๑) สมาคมฯ จะต้องมียุติได้ เพราะฉะนั้นจะต้องมีร้านนวดเป็นของตัวเอง เพื่อจะตัดรายได้อาจจัดสวัสดิการ รวมทั้งเปอร์เซ็นต์สลาก
- ๒) ในตอนที่จัดตั้งสมาคมฯ จะทำเป็นร้านของสมาคม หรือทำเป็นร้านของตัวเองจะต้องแยกเป็นสองร้านให้ชัดเจน มิฉะนั้นจะสับสน
- ๓) เมื่อร้านเริ่มเติบโตแล้วอย่าพึ่งหวังรายได้จากสลาก ให้เน้นการนวดให้มั่นคงเสียก่อน

☞ หลักการทำงาน

๑. หลักการมีส่วนร่วม เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ตั้งแต่การบริหารงานภายในสมาคม ไปจนถึงความร่วมมือกับองค์กรภายนอกต่างๆ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

- ๑) สมาชิกคนตาบอด
- ๒) คณะกรรมการสมาคม
- ๓) โรงพยาบาล
- ๔) สถาบันศาสนา
- ๕) ชุมชน และผู้นำชุมชน เช่น กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, สมาชิก อบต.
- ๖) ภาคการเมือง เช่น สส.พัทลุง
- ๗) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบจ. พัทลุง เทศบาลเมืองพัทลุง อบต.เขาเจ็ยก
- ๘) หน่วยงานภาครัฐ เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษ (กศน.) สมาคมกีฬาจังหวัดพัทลุง พมจ. กองทุนฟื้นฟูฯ (สป.สช.) สสจ.

๒. หลักความเป็นธรรม / ความยุติธรรม วางตนอย่างสม่ำเสมอกับลูกน้อง ไม่เอาเปรียบลูกน้องปกครองโดยให้ความเป็นธรรมอย่างเสมอภาคกัน เช่น การจัดระบบคิวของหมอนวด

๓. หลักการพึ่งตนเอง ในการช่วยเหลือและพัฒนาคนตาบอด เน้นการสร้างให้คนตาบอดได้พึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ เพราะเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้จะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนกว่า โดยการพัฒนา

ทักษะการใช้ชีวิต การอยู่ร่วมกับคนในสังคม การฝึกอาชีพเพื่อให้มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว เพื่อไม่ให้เป็นการเกะกะสังคม หากพึ่งตนเองได้แล้วค่อยคิดช่วยเหลือเพื่อนคนตาบอดหรือสังคมต่อไป

๔. **หลักการใช้ผู้นำชุมชน ท้องถิ่น ผู้นำทางศาสนา ฯลฯ** ความที่รู้จักคนเยอะ และรู้จักใช้คน เช่น ในเวลาทำงานจะอาศัยความร่วมมือจากผู้นำชุมชน ผู้นำท้องที่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำท้องถิ่น (อบต. เทศบาล อบจ.) ผู้นำทางศาสนา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประจำจังหวัด ซึ่งล้วนเป็นผู้ที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักของคนหลากหลายระดับ จะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและเอื้อต่อการทำงานในด้านต่างๆ

๘ ปัจจัยเงื่อนไขที่เอื้อต่อการดำเนินงาน

๑. คุณลักษณะเด่น

- ๑) มีจิตสำนึกสาธารณะ คิดอย่างสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม (ไม่ใช่อำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตน แต่เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม)
- ๒) มีความเอื้ออารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สงเคราะห์ ช่วยเหลือคน ให้สิ่งของเงินทองตามสมควร ให้วิชาความรู้ อบรมสั่งสอน
- ๓) ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม ในระเบียบวินัย มีความซื่อตรง ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ยึดถือความถูกต้อง เป็นธรรม (การประพฤติที่ถูกทำนองคลองธรรม) วางตนเป็นหลักเป็นแบบอย่างที่ดี ในฐานะที่เป็นหัวหน้าคน
- ๔) มีความมุ่งมั่นในการทำสิ่งที่ถูกต้อง ใจคอหนักแน่น มีความเพียรพยายาม กัดไม่ปล่อย เด็ดเดี่ยว กล้าตัดสินใจในการทำงาน กล้าเผชิญหน้ากับความอันตราย ความยากลำบาก
- ๕) เป็นนักคิด นักวางแผน นักยุทธศาสตร์ และปัจจุบันยังทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับตำบลเขาเจียก
- ๖) มีวาทศิลป์ในการพูด เป็นนักเจรจาที่ดี

๒. มีทุนเดิม

- ๑) เป็นคนในพื้นที่ รู้จักผู้คน รู้จักทำเลสถานที่ตั้งต่างๆ ในพื้นที่เป็นอย่างดี
 - ๒) ไม่มีภาระครอบครัว (ลูกจบการศึกษา มีงานที่ดีทำ มีรายได้จุนเจือครอบครัว) และญาติพี่น้องมีฐานะเศรษฐกิจดี
 - ๓) เคยรับราชการ จึงเป็นช่องทางในการประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน
 - ๔) มีทุนที่เป็นคนตาบอด เพราะทำให้รู้จักคนตาบอดดี (ในแง่ของการเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด สภาพจิตใจ ปัญหา ความต้องการของคนตาบอด)
๓. **มีการทำงานเป็นทีม** มีการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการทำงานส่วนใหญ่จะอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย และให้เกียรติ ให้เครดิตว่าเป็นผลงานของเขาหรือของหน่วยงานด้วย จะทำให้หน่วยงานให้ความร่วมมือดี รู้สึกว่าจะต้องให้การสนับสนุนเพราะเป็นผลงานของตัวเองด้วย (ใช้หลักประโยชน์ร่วม)
๔. **มีหน่วยงานให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการทำงาน** เพราะเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานราชการมีความมั่นใจว่า เมื่อให้การสนับสนุนด้านงบประมาณแล้ว เชื่อกันได้ว่า มีการทำจริง และเกิดผลงานที่เป็นรูปธรรม

คติประจำใจ

พิการอย่างมีคุณค่า ตามอดอย่างมีความสุข

บทกลอน

พิการเพียงร่างกายอย่าอายแอบ
แสดงแบบเยี่ยงอย่างคนสร้างสรรค์
กายพิการพิกลบ้างก็ช่างมัน
เพียงใจหนึ่งดงามด้วยความดี
อย่าได้ทุกข์ได้ท้อจงต่อสู้
พิสูจน์ตนให้โลกดูให้รู้ที่
พลังจิตแข็งเข้มเต็มชีวี
เมื่อยังมีมรรคาก้าวหน้าไกล
ไม่ทำชั่วไว้ทดแทนทั้งแขนขา
ไม่มีตายังสัมผัสสลดได้
ความอดทนย่างเท้าค่อยก้าวไป
เพียงมีใจมุ่งมั่นเท่านั้นคน
ชัยชนะเรื่องรองอยู่ข้างหน้า
สร้างคุณค่าให้ประเสริฐจนเกิดผล
แล้ววางแผนกำหนดความอดทน
จะข้ามพ้นอุปสรรคสู่หลักชัย

(ประพันธ์โดย พิเชษฐ์ บุรินทรากิบาล อดีตเทศมนตรีเทศบาลเมืองพัทลุง)

ส่วนที่ ๕ การเสวนาเพื่อสร้างแนวทางการร่วมมือ ระหว่างองค์กรคนตาบอดกับองค์กรอื่น ๆ

คุณณณเทียร บุญตัน^{๑๒} นายกสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย กล่าวเปิดการเสวนาว่า “ในช่วงที่ผ่านมา ผมได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการผลักดันนโยบายเพื่อคนตาบอดในด้านต่างๆ เช่นเดียวกับวันนี้ที่จะมีการพูดคุยกับสองหน่วยงานเพื่อหาแนวทางการร่วมมือกันต่อไป ซึ่งขณะนี้องค์กรด้านคนตาบอดได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติใน

โครงการต่างๆ อยู่พอสมควร เช่น การฝึกการใช้ไม้เท้าขาว ฯลฯ ส่วนในระดับรากหญ้า เราก็เข้าไปมีส่วนร่วมและผลักดันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งต่อไปจะเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญที่สุด ในพรบ.ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องออกข้อบัญญัติของท้องถิ่นในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ นอกจากนี้ ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มีแผนการจัดสวัสดิการสังคม ซึ่งนับเป็นแนวโน้มที่ดีต่อการดำเนินงานขององค์กรด้านคนตาบอดด้วย”

คุณทรงพล ช่วยสรุปบทวนภาพงานให้วิทยากรและผู้เข้าร่วมฟังว่า “การทำงานของแกนนำคนตาบอด คือ การเข้าไปช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนตาบอดให้ดีขึ้น ในเวทีครั้งนี้เรานำกรณีศึกษาขึ้นมาเรียนรู้ร่วมกัน คือ กรณีการจัดสวัสดิการ ของคุณช่วง เรืองจันทร์ สมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง และการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของคุณทวีศักดิ์ แซ่เต๋น สมาคมคนตาบอดจังหวัดกำแพงเพชร”

จากนั้นคุณณณเทียร แนะนำวิทยากรทั้งสองท่าน ท่านแรกคือ **คุณวีระ บำรุงศรี** รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ จะมาแนะนำการเสวนา ในหัวข้อ “แนวทางการร่วมมือระหว่างองค์กรด้านคนตาบอดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดในท้องถิ่น” ส่วนอีกท่านหนึ่งคือ **นายแพทย์จตุรงค์ ธีรภนก** ผู้อำนวยการ สปสช. สาขาเขตพื้นที่สระบุรี จะมาแนะนำการเสวนา ในหัวข้อ “แนวทางการร่วมมือระหว่างองค์กรด้านคนตาบอดกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดในท้องถิ่น”

^{๑๒} ดำรงตำแหน่งเป็นอุปนายกสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ.๒๕๔๑ และเป็นนายกสมาคมฯ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ – ปัจจุบัน

➤ แนวทางความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คุณวีระ บำรุงศรี วันนี้มาในตัวแทนของสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย ท่านให้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่า

ตามกฎหมายในมาตรา ๑๘ ก็มีส่วนเอื้อในการทำงานของเรา สำหรับรูปแบบขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีอยู่ ๔ รูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และรูปแบบพิเศษ คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่หลักๆ คือ การให้การส่งเสริมเรื่องคนพิการ ผู้ด้อยโอกาสต่างๆ ในท้องถิ่น

ในส่วนของ อบจ. นครสวรรค์ ต้องยอมรับว่าตอนนี้เราไม่รู้ว่ในพื้นที่จังหวัดเรามีคนตาบอดเท่าไร ในจังหวัดนครสวรรค์เองเราก็ยังไม่มี การร้องขอการสนับสนุนจากองค์กรด้านคนตาบอดในจังหวัด ไม่รู้ว่เราเองที่ตาบอดหรือเปล่า การที่ได้มาวันนี้ก็จะนำไปเสนอต่อท่านนายกสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทยให้บรรจุแผนเรื่องคนตาบอดเข้าไว้ด้วย

หากท่านอยู่ในจังหวัดของท่าน ท่านสามารถประสานความร่วมมือไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ที่อยู่ในจังหวัดของท่าน ในส่วนของ อบจ. เราดูแลประชาชนทั้งจังหวัดในภาพรวม ส่วนในเขตพื้นที่ของเทศบาลและ อบต. เขาจะดูแลเฉพาะในพื้นที่ของเขา เป็นการดูแลในเบื้องต้น การกึ่งในที่เกิดกำลังความสามารถของเขา ทาง อบจ. จะเข้าไปดูแลให้

ในการทำงานทาง อบจ. เองก็ประสานงานกับ สปสช. อยู่ด้วย แม้ว่าเราจะไม่ใช่ว่าผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง แต่ก็ป็นหน้าที่ที่เราจะเข้าไปดูแล

คุณมณฑิรา สอบถามว่า “การขอการสนับสนุนงบประมาณมีเงื่อนไขขั้นตอนอย่างไร”

คุณวีระ “กรณี อบต. จะมีสำนักปลัด ทำหน้าที่ดูแลคนพิการ คนด้อยโอกาสในท้องถิ่น องค์การด้านคนตาบอดสามารถไปเสนอโครงการได้ แต่ต้องรู้ว่ ทาง อบต. ยอมรับและมี

นโยบายในเรื่องนี้อย่างไร ขอเพิ่มเติมว่ ทางเทศบาล อบต. สามารถจัดงบประมาณสนับสนุนในการจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์แก่ท่านได้โดยตรง ส่วน อบจ. จะต้องผ่านเรื่องเข้าสภา เพื่อให้สภาอนุมัติหลักการ จึงจะทำงานได้ หากท่านสนใจจะทำโครงการควรจะทำโครงการส่งในช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน (ก่อนที่ทาง อบจ. จะทำแผน) เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้ใช้เวลาดู

โครงการ (ต้องทำโครงการที่สอดคล้องกับข้อบัญญัติที่ทาง อบจ. กำหนดไว้ จึงมีแนวโน้มที่จะได้รับอนุมัติ) การของบประมาณพยายามหลีกเลี่ยงงบกลาง ส่วนวงเงินที่ควรขอการสนับสนุนจะ

อยู่ที่ที่บาทนั้น ก็อยู่ที่ลักษณะของโครงการนั้นๆ ด้วย โดยปกติการขอรับการสนับสนุนประมาณ ๑ – ๒ แสนก็ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ทาง อบจ.จะจ่ายได้ แต่ก่อนหน้านั้นทางองค์กรด้านคนตาบอด จะต้องเข้ามาคุยมาศึกษามาสื่อสารกับทาง อบจ.ก่อน เพื่อที่จะได้รู้แนวทางของ อบจ. คิดว่างานทุกอย่างอยู่ที่ปากด้วย ท่านอาจจะได้รับการสนับสนุนมากกว่านี้ก็ได้”

คุณบุญเที่ยง “บางครั้ง อบจ.จะให้งบประมาณ สจ.ที่อยู่ตามเขตต่างๆ ไป เพื่อหวังเรื่องฐานเสียง อีกกรณีหนึ่งคือ การยื่นเรื่องยื่นโครงการก่อน ๓ – ๔ เดือน บางครั้งก็รอนานถูกดอง ไม่ทราบว่าเป็นอย่างไร ขอให้ข้อมูลว่า การอบรมคนตาดี ประมาณ ๑ แสน แต่คนตาบอดต้องใช้ ๓ แสน เพราะคนตาบอดไม่สามารถเดินทางไปกลับได้ และต้องมีค่ากินค่าอยู่ด้วย จึงมีค่าใช้จ่ายสูงกว่า”

คุณวีระ “เวลาขอโครงการท่านขอในนามสมาคมที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายหรือเปล่า เพราะเงื่อนไขของ อบจ.คือ จะต้องทำโครงการขนาดใหญ่ และท่านต้องยื่นโครงการที่อยู่ในข้อบัญญัติ ถ้าหากข้อบัญญัติผ่านไปแล้ว จะสนับสนุนไม่ได้”

คุณมณฑิร “ยังมีความเข้าใจผิดของสังคมที่ว่า เรื่องคนพิการต้องไปที่ พมจ.เท่านั้น”

จสต.กมล “ประธานดูแล ๑๘ จังหวัดภาคกลาง เวลาทำโครงการ ไม่ผ่าน เพราะเขาว่าคนตาบอดนัดไม่เป็น เสนอว่า น่าจะให้ทางสมาคมจังหวัดเข้าไปกำหนดแผนร่วมกับทาง อบจ. ไม่ทราบว่าจะเป็นไปได้หรือไม่”

คุณวีระ “ท่านน่าจะไปพูดคุยกับ อบจ.ก่อนว่าจะทำโครงการอย่างนั้นอย่างนี้ แล้วถามเขาว่าจะเป็นไปได้หรือไม่ โดยปกติไม่ได้มีโครงการที่ได้รับอนุมัติ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ มีได้บ้างไม่ได้บ้าง”

คุณช่วง “ทาง อบจ. มีคณะกรรมการประจำสภา เด็ก สตรี คนชรา ฯลฯ จะให้คนภายนอก เช่น คนตาบอด เข้าไปมีส่วนร่วมได้หรือไม่ บางจังหวัดมีตาแต่ไม่เปิดใจ เวลาไปของบประมาณ เขาให้คนมาบอกว่า นายกไม่อยู่”

คุณมณฑิร “ถ้าเป็นอนุกรรมการ คนภายนอกจะเข้าไปมีส่วนร่วมได้”

คุณอุทัย “จะเข้าไปขอแผนทาง อบจ.ได้หรือไม่”

คุณวีระ “ถ้าเราถามว่าเรื่องที่เสนอไปถูกบรรจุไว้ในแผนหรือยัง เขาคงตอบได้ แต่ถ้าไปขอแผนซึ่งเป็นเอกสารทางราชการเขาคงไม่ให้”

คุณอุทัย “ถ้าเดินเข้าไปใน อบจ.จะต้องเดินเข้าไปที่ฝ่ายไหน ติดต่อใคร และอยากให้มีความหมายเวียนแจ้งแก่ที่ประชุม อบจ. เพื่อให้ปฏิบัติต่อคนตาบอด หรือองค์กรด้านคนตาบอด ในทุกจังหวัดเหมือนกัน”

คุณวีระ “ให้ทำหนังสือไปที่ อบจ.ก่อน อย่าลืมนะที่ สจ.ด้วย”

คุณสมบุญ “ระเบียบของ อบจ.แต่ละแห่งเหมือนกันหรือไม่ บางจังหวัดอ้างว่ากับเราว่าไม่มีระเบียบ”

คุณวีระ “ระเบียบตัวเดียวกัน แต่ผู้ใช้ระเบียบคนละคน และต้องดูว่าลักษณะที่เขียนโครงการเป็นอย่างไร ครอบคลุมหรือไม่”

คุณสุเวทย์ “ที่เชียงใหม่หา นายก อบจ. ไม่เจอ (เจอก่อนเลือกตั้ง พอได้รับเลือกแล้ว ไม่รู้อยู่ที่ไหน) ฝากให้ช่วยประสานงานให้หน่อย”

คุณวีระ “เมื่อรับตำแหน่งแล้ว การกิจจะมีมากขึ้น ถ้าไม่พบใคร ให้ไปที่สำนักปลัดก่อน แจ้งเขาว่า จะมาติดต่อเรื่องนี้ ควรจะไปที่ไหน เดี่ยวเขาจะแจกงานไปตามกองที่เกี่ยวข้องต่อไป”

➤ แนวทางความร่วมมือกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

นายแพทย์จตุรงค์ แนะนำ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หรือ สปสช. ซึ่งเกิดมาได้ประมาณ ๕ ปี ตาม พรบ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งมีคณะกรรมการที่มีมาจากหลายภาคส่วน สปสช. มีบทบาทในการกำหนดแนวทางและอนุมัติเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับการประกันสุขภาพ ปัจจุบัน ประชาชนคนไทยทุกคนมีสิทธิเข้าสู่ระบบประกันสุขภาพ แต่ร้อยละ ๗๐ ยังไม่ได้เข้าสู่ระบบประกัน ยังไม่ได้ลงทะเบียน ซึ่งในส่วนของคนพิการเองก็มีสิทธิเช่นกัน แต่ต้องไปจดทะเบียน ท.๗๔ ก่อน เรามีกองทุน (จากเบี้ยประกัน) ซึ่งบริหารโดยคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพื่อนำมาจัดสวัสดิการแก่สมาชิก นอกจากนี้ยังมีกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ซึ่งดูแลคนพิการทุกประเภท ทุกคนที่มีปัญหาเรื่อง ๑.การมอง ๒.การได้ยิน ๓.การเคลื่อนไหว ๔.จิตใจ ๕.สติปัญญา

แล้วเราจะร่วมกันอย่างไร ในปี ๒๕๔๙ เรามีสาขาพื้นที่เกิดขึ้นทั้ง ๑๒ เขต (ล้อตามเขตพื้นที่ของกระทรวงสาธารณสุข) อย่างเช่น สปสช.สาขาเขตพื้นที่สระบุรี ดูแล ๘ จังหวัดภาคกลาง เราจะมีเงินก้อนหนึ่งจัดสรรให้องค์กรของคนพิการ หรือให้ไปทำโครงการต่างๆ เช่น การทำโครงการฟื้นฟูคนพิการในชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง โครงการค้นหาคนพิการเพื่อนำเข้าสู่สังคม

ลักษณะโครงการ ต้องบอกว่าเป็นโครงการว่าด้วยเรื่องอะไร มีวัตถุประสงค์ ขอบเขต กลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลา ผลที่ได้ เป็นอย่างไร สำหรับ สปสช.ระดับเขต วงเงินไม่ควรเกิน ๑ ล้านบาท โดยเสนอโครงการมาในนามของสมาคมจังหวัด ซึ่งปีหนึ่งท่านสามารถเสนอมาได้หลายโครงการ ซึ่งเราจะมีคณะกรรมการมาช่วยพิจารณา แต่ขอเรียนให้ทราบเบื้องต้นว่า เงินที่อนุมัติไปนั้นจะต้องถูกหักภาษีด้วย ส่วนการทำโครงการระดับชาติ อาจได้รับการสนับสนุนหลายแสนบาท จนถึงเป็นล้านบาท

สำหรับโครงการที่ดี ทางเราจะมีการนำเสนอ เผยแพร่ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่คนอื่นด้วย อาจจะจัดทำเป็นสื่อวีซีดี หรืออื่นๆ

นอกจากนี้ สปสช.เรายังความร่วมมือกับ อบต.เพื่อตั้งกองทุนร่วมกัน สปสช.สนับสนุนเงินจำนวนหนึ่งโย อบต.สมทบอีกร้อยละ ๑๐ เป็นอย่างน้อย บริหารงานโดนคณะกรรมการต่างๆ

จากชุมชน เพื่อการดูแลคน ๕ กลุ่ม อาทิ แม่และเด็ก ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ คนต่างถิ่น ที่ทำงานในพื้นที่

คุณมณฑิรา เพิ่มเติมว่า “ตอนนี้เรามีช่องทางในการทำงานกับ สปสช.เพิ่มมากขึ้น ๑. การส่งเสริมความเข้มแข็งของคนพิการ ๒. การไปร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กองทุน ตำบล) ๓. การพัฒนาศักยภาพการดูแลคนพิการ สำหรับวงเงินนี้เท่ากันทุกเขตใช้หรือไม่ แล้วมีแนวทางในการเขียนโครงการหรือไม่”

นายแพทย์จตุรงค์ “ทุกเขตใช้หลักการเดียวกัน คนพิการสามารถนำเงินไปดูแลคนพิการด้วยกันได้ ในแต่ละปี เราจะมีหนังสือแจ้งว่าปีนี้จะทำโครงการประเภทไหนได้”

คุณมณฑิรา “สปสช.มีระดับการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินของโครงการอย่างไร”

นายแพทย์จตุรงค์ “วางบทบาทตัวเองเป็นพี่เลี้ยง เป็นที่ปรึกษา”

คุณมณฑิรา “เวลาเขียนโครงการน่าจะเขียนให้ สปสช.มีบทบาทเป็นพี่เลี้ยงให้ด้วย”

นายแพทย์จตุรงค์ “การอนุมัติงบประมาณจะอนุมัติให้สองงวดหรือสามงวด เช่น งวดแรกให้ร้อยละ ๑๐ เพื่อการเตรียมงาน งวดที่สองให้ร้อยละ ๗๐ เพื่อการดำเนินงาน และงวดสุดท้ายที่เหลือคือร้อยละ ๒๐ บางพื้นที่ก็ให้งวดแรกร้อยละ ๒๐ และตามด้วยร้อยละ ๘๐”

คุณบุญเที่ยง “จากประสบการณ์ที่ผ่านมา สสจ.บางพื้นที่ก็ไม่เอื้อต่อการดำเนินงาน ไม่ได้ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร มักไปเอื้อกับโรงพยาบาลมากกว่า”

นายแพทย์จตุรงค์ “สไตส์การพิจารณาโครงการของแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน เพราะเป็นอิสระ”

คุณพิทยา “ทางสมาคมเราจะพัฒนาระบบการบริหารของเราเองและขอรับการสนับสนุนจาก สปสช.ได้หรือไม่ และนิยามสุขภาพของทาง สปสช.เป็นอย่างไร”

นายแพทย์จตุรงค์ “เนื่องจากงบประมาณเราได้มาเป็นรายปี ถ้าต้องการจะทำโครงการต่อเนื่อง อาจจะต้องคุยกับสำนักงานใหญ่”

คุณมณฑิรา ฝากว่า “ขอให้ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเราให้ชัดเจน และให้ก้าวไปติดต่อกับหน่วยงานอย่างสง่าผ่าเผย อย่างมีศักดิ์ศรี เพื่อสร้างสรรค์การทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อคนตาบอดต่อไป”

ส่วนที่ ๖ สะท้อนความรู้สึกปิดท้าย

คุณสุชาดา หรือพีสุ ปิดท้ายเวทีด้วยการให้ตัวแทนแต่ละภาคออกมาสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดเวทีครั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็น รูปแบบการจัดเวที กระบวนการ วิทยากร เนื้อหา ฯลฯ โดยเริ่มจาก...

คุณสุเวทย์ จากภาคเหนือ “ในโครงการการจัดการความรู้สร้างความประทับใจให้ผมอย่างมาก ขอขอบคุณมา ณ ที่นี้”

จสต.กมล จากภาคกลาง “ได้เก็บเกี่ยวความรู้ให้กับตัวเองไว้มาก เช่น การฟัง การบันทึก คิดว่าจะนำไปถ่ายทอดให้กับคนคาบอดในจังหวัดต่อไป” ต่อด้วย คุณนิพนธ์ “ได้รับการชี้แนะจากอาจารย์และวิทยากร ได้เรียนรู้จากกรณีตัวอย่างทั้งสองจังหวัด ทำให้เรามีแนวทางนำไปปรับใช้ และไปสร้างการเปลี่ยนแปลงผู้นำคนคาบอดในพื้นที่ของเราให้ดียิ่งขึ้น”

คุณบุญธรรม จากภาคใต้ “จากการถอดบทเรียนที่ผ่านมา ได้ความรู้มากมาย แต่ก็ยังไม่พอ อยากจะให้มีการเปิดเวทีในจังหวัดอื่นๆ ด้วย เพื่อจะได้เรียนรู้ร่วมกันมากยิ่งขึ้น สุดท้าย

ขอให้ท่านขยันหาใจ อย่าชี้แจง เราจะได้ทำงานด้วยกันต่อไป” คุณณัฐพงศ์ เสริมว่า “อยากจะให้เชิญหน่วยงานที่อยู่ใน ๒๕ จังหวัดนำร่องมาร่วมเรียนรู้ในเวทีด้วย เพื่อเราไปพูดอย่างเดียวเขาจะไม่เห็นภาพ”

คุณบุญเที่ยง จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ “ไม่ว่าเดินช้าหรือเดินเร็ว ก็ถึง

เป้าหมายเหมือนกัน และถ้าเราขัดแย้งกัน แต่ประนีประนอมกันได้ เราก็จะทำงานด้วยกันได้ต่อไป” คุณอุทัย “ตัวเองก็พยายามนำเรื่องการถอดบทเรียนไปใช้ พยายามถอดบทเรียนจากคนที่ทำงานประสบความสำเร็จว่าเขาทำได้อย่างไร นอกจากนี้ก็พยายามเรียนรู้เทคนิคในการถอดบทเรียน การนำเข้าสู่บทเรียนจากรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์สูง”

คุณอรชุน จากภาคตะวันออกและกรุงเทพฯ “จากการเรียนรู้ ทำให้เปิดมุมมอง เกิดวิสัยทัศน์ใหม่ จึงอยากให้มีการสานงานเดิม เสริมงานใหม่” คุณสุชาติ “จากที่เริ่มโครงการมาได้เรียนรู้กันทั้งในเวที และจากการแลกเปลี่ยนกับเพื่อน สิ่งที่ได้เรียนรู้จากเพื่อนรุ่นพี่จะเก็บเกี่ยวไปปรับใช้ที่จังหวัดของตนเอง ค่อยๆ ปักธงไปเรื่อยๆ”

คุณพิทยา จากสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย “จากเวทีนี้ ก็มีการบ้านที่จะต้องกลับไปทำ อยากจะเสนอน่าจะมีการนำการเรียนรู้นอกเวที มาเรียนรู้ในเวทีด้วยก็จะเป็นการเติมเต็มได้มากยิ่งขึ้น”

พี่สุ สะท้อนความคิดเห็นว่า “เราได้เรียนรู้กันมาอย่างนี้ เราน่าจะเดินหน้าต่อกัน แต่ไม่อยากจะให้เราใช้ชีวิตอยู่ในโครงการเท่านั้น ทำอย่างไรให้ องค์กรด้านคนตาบอดเรามีการทำงานอย่างเป็นระบบ เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานของเขาด้วย ทำหน้าที่ทางแผนงานฯ ก็จะพยายามปรับงานของตนเองให้สอดคล้องและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป”

คุณทรงพล ปิดท้ายว่า “มีโอกาสดีที่ได้มารู้จัก ร่วมเรียนรู้กับท่าน ถ้ามีอะไรที่จะช่วยได้ก็ยินดีเป็นอย่างยิ่ง ผมมีความฝันร่วมกับพวกท่านว่า ต่อไปเราจะมีสมาคมระดับจังหวัดที่มีความเข้มแข็ง มีศูนย์ที่ดูแลคนตาบอดด้วยกันเองอย่างเบ็ดเสร็จครบวงจร ขอขอบคุณมากครับ”

จากนั้นก็มีการถ่ายรูปหมู่ร่วมกันเป็นที่ระลึก... แม้ว่างานเลี้ยงย่อมมีวันเลิกลา แต่งานนี้คงจะไม่ใช่ว่างานสุดท้าย แล้วพบกันใหม่ในเวทีหน้าค่ะ.

โครงการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดในท้องถิ่น

กิจกรรมการดำเนินงาน

เพื่อส่งเสริมให้คนตาบอดจัดหรือประสานให้มีกิจกรรมเชิงรุกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดในท้องถิ่น โดยเน้นกิจกรรมที่เข้าถึงตัวและเข้าถึงประเด็นปัญหาความต้องการของคนตาบอดในท้องถิ่นโดย เป็นการนำแผนปฏิบัติงานรายจังหวัดที่ผู้นำคนตาบอดเสนอไว้ในช่วงของการฝึกอบรมมาปฏิบัติ กรอบการปฏิบัติงานเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๑. ลงพื้นที่เพื่อเยี่ยมและสำรวจข้อมูลด้านคนตาบอดในท้องถิ่น
๒. การส่งเสริมคนตาบอดให้ได้รับการศึกษา
๓. การส่งเสริมคนตาบอดได้รับสวัสดิการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต
๔. การส่งเสริมให้คนตาบอดได้รับการฝึกอาชีพ
๕. การส่งเสริมให้คนตาบอดได้มีงานทำ
๖. การส่งเสริมด้านโอกาสด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต
๗. การส่งเสริมให้คนตาบอดในท้องถิ่นรวมตัวกันเป็นองค์กร
๘. ส่งเสริมคนตาบอดได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน
๙. การส่งเสริมสุขภาพอนามัยคนตาบอด เช่น บริการด้านการรักษาพยาบาล
๑๐. การส่งเสริมคนตาบอดได้เล่นกีฬาและออกกำลังกาย
๑๑. การผลักดันและรณรงค์ให้มีการปรับปรุงแก้ไขหรือออกกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ ที่จะ
เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอด
๑๒. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เพื่อให้สาธารณชนเกิดเจตคติที่
สร้างสรรคต่อคนตาบอด
๑๓. การนำเสนอข้อมูลและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ต่อหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น เพื่อให้ใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานที่ครอบคลุม
และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอด